

МКД "СВЕТИ КИРИЛ И МЕТОДИЈ" од Крањ - Словенија
Цеста 1. Маја 5 - 4000 Крањ - Словенија - Тел / Факс: 064 326 969

НАШЕ СНЦЕ

Автори на весникот се: Билјана Миленкова, Мирче Младенов, Златко Ангелов, Зеќирија Шаиноски, проф. др. Драги Стефанија, Наум Таштаноски, Зоран Продански и Атанас Продански. Стручна помош мг. Илија Димитриевски, Атанас Продански и Билјана Миленкова.

МКД "Свети Кирил и Методиј" од Крањ, Цеста 1. Мај 5 - Крањ, Тел.: 064 326 969, Број 4

ВЕЛИГДЕНСКИ ПИКНИК "ИЗОЛА 99"

Велигден еден од најголемите христијански празници, традиционално, веќе неколку години по ред, сите Македонци од Словенија го празнуваме на традиционалниот пикник во "Изола". Времето беше како нарачано. Од време на време некој облак ќе го сокриеше сонцето, како да му беше жал за оние што не стигнале на време да си зафатат место во сенките на дрвјата и беа принудени да седат на сонце.

Во заливот вриеше како во кошница. Паркиралиштето беше премалечко за да ги собере сите автомобили. Паркираа како кој се снаоѓаше. По таблиците се гледаше дека не има од сите краеве на Словенија, па дури и од Аустрија, Италија и Хрватска.

На влезот топла добродошлица со вообичаениот поздрав односно одпоздрав за тој ден "Христос воскресе". "Воистина воскресе". Музиката се слушаше уште од далеку. Свирачите од Крањ, Јесенице, Марибор здружени во една заедничка група, свират македонско народно оро, на кое што "крајот" не му се гледаше.

Во составот на културната програма настапија фолклорните групи од Јесенице, Крањ и Марибор. Публиката на нозе ја кренаа членовите на музичката група "Струни" од Љубљана, кои ни се представија со неколку песни и ора.

Забележлив беше бројот на млади момчиња, кои што привремено работеа во Словенија. Препознавливи по изгорените лица од сонцето, стоеја во групи раскажувајќи си кој каде работи, колку заработува, кој кога бил дома... сепак, и покрај насмеаните лица, тагата во очите не можеа да ја сокријат, ги издаваа дека длабоко во себе, размислуваат за својот роден крај и своите домашни. За тоа, како сега нивните домашни ги празнуваат велигденските празници без нив.

На свој рачун дојдоа и љубителите на фудбал. За нив беше

организиран турнир од отворен тип, а за гладните и жедните се продаваа разни пијалоци и јадене од жар.

Дружењето траеше до доцна попладне. На луѓето, како да им беше малку цел ден да се видат и да си изнаприкажат. На поаѓањето, со подадени (стиснати) раце, користеа последна прилика, да си кажат уште по некој збор, да заменат адреси, телефонски броеви и секако да се поканат на гости.

Гледајќи го сето тоа, просто не ми се верува дека тоа се случило во Словенија. По патот, враќајќи се дома, имав впечаток дека се враќам од Македонија, а не од Изола. ●

Мирче Младенов

Преддвор 99

На 24-ти Април 1999, сабота во Преддвор започна локална средба на возрасни фолклорни групи. Како гости беа поканети "ФС Белтинци" од Прекмурје, србска фолклорна група "ФС Брдо" од Крањ и нашето друштво како последни се представивме помеѓу гостите.

Учество зедаа девет играорни групи од Словенија. Шест играорни групи беа од ширната околина на Преддвор, а другите три групи беа поканети како гости и немаа право на оценување. Како дознаевме после настапот кога беа играорните групи веќе оценети, организаторите многу не пофалија и ни кажаа дека ако би не и нас оценувале дека ќе освојеме прво место без конкуренција. Со нашиот настап беа сите присутни повеќе него импресионирани и ни загарантираа да и до година ќе не поканат да присуствуваме на нивниот локален фестивал. Средбата започна како дефиле низ градот (селото) Преддвор од куќата на градоначелникот на Преддвор

и одтаму тргнавме према Културниот дом на Преддвор каде се одржуваше натпреварувањето. Настапивме како 7-ми по ред и оставивме многу добар и силен впечаток на сите присутни како на публиката, настапувачите така и на одборот за оценувањето. ●

Зоран Продански

ДЕНОВИТЕ НА "СВЕТИТЕ БРАЌА КИРИЛ И МЕТОДИЈ"

Традиционалните денови на Св. Кирил и Методиј традиционално започнаа на последната недела во месецот мај (од 22-ри до 29-ти мај 1999), со што одржуваме целонеделна прослава за 7 години од формирањето на друштвото. На оваа прослава имаме припремено од културно-забавни, спортски па и до ликовни приредби. А сега по ред да ви ги представиме што се таа недела кај нас имавме припремено за Вас.

22. мај 1999 - сабота

На тој ден припревивме 4. Работно собрание и 7. Годишнината од оснувањето на друштвото. За почеток ни се представиа најмладите членови на драмско-рецитаторската секција, дополнителната настава по македонски јазик и национална култура и пеачката секција со некои кратки точки, потоа се одржа традиционален "Квиз на знаење" на тема колку ја познаваме нашата татковина каде зедеа учество три екипи една од Јесенице и две екипи од Крањ. Победи првата екипа од Крањ тек после додатното прашање каде најмладиот член во екипата Даниел Ефремов од МКД "Св. Кирил и Методиј" прв дигна раката и правилно одговори на поставеното прашање. Потоа следеше настап на младите фолклористи од нашето друштво со еден многу добро поставен сплет ДРАЧЕВКА. Следеше избор на работното претседателство на собрание.

Известување на минатиот период и план за 1999/2000.

Известување на благајникот и надзорниот одбор.

Дискусија и прифаќање на известувањата

Сосема на крај следувааше отварање на изложбата на сликарот др. Никола Гроздановски од Загреб, со кратка

музичка програма на Дуетот за флаута и фагот на Зоран Митев и Сузана Фурлан - Митев.

Др. Никола Гроздановски

Д-р. Никола Гроздановски е роден на 10ти Фебруари 1932 во Штрбово кај Преспанското Езеро во Македонија. Основното училиште заврши во Штрбово, средното училиште и медицинскиот факултет ги заврши во Скопје. 1964 дојде во Хрватско Загорје како доктор во Бедна. 1957 година во Скопје заврши шестмесечен уметничко-историски и сликарски семинар кај академскиот сликар проф. Ристо Лазановски. Со сликање се бави веќе од средноучилишните години. Прв пат изложуваше 1960 г. на 1. биенале на аматерите од Македонија, кога како најдобар член прими меморијална диплома и на биеналот на медицинските студенти 1960. г. во Загреб. Член е на ликовната секција на Хрватското докторско друштво и на Групата '69 во Загреб. До годината 1997 имал преку 117 самостојни изложби. Соработува на сите изложби на ликовната секција на Хрватското докторско друштво и во рамките на Групата '69 во Хрватска и во странство.

Живее и работи во Загреб, Јанковичева 11,
тел.: ++385 1 533 532

ЕТНО ФОЛК ФЕСТ КРАЊ 1999

МКД " Свети Кирил и Методиј " Крањ го разлева добар глас низ цела Словенија , поточно помеѓу сите етнички друштва кое според своите три големи културни манифестации кои ги организира со голема културно-уметничка програма , друштво кое има две големи фолкорни групи од различна возраст на членството , каде за најмладите македончиња организира дополнителна настава на македонски јазик , а во склопот на оваа настава активно работат : драмската , рецитаторската и маладата новинарска секција . Покрај учеството на два фолкорна фестивала има дадено и околу 10 самостојни концерти и со соработка со повеќе КД од Словенија , дијаспората и својата татковина Р. Македонија , нпр. како што е соработката со КУД "Александар Турунџов" од Битола . За овај краток период направивме многу , но сепак нашите амбиции беа како да ги зближиме и другите етнички друштва во Словенија . Целта ни беше да и се наметниме на словенечката јавност дека постоиме и активно делуваме на културен план , негувајќи ја својата културна традиција . Затоа по разговор со сите етнички друштва и со поддршка на Министрството за култура на Р. Словенија се договоривме до го организираме првата "ЕТНО - ФОЛК средба , КРАЊ '99" . Главната терет коко организациски така и финансиски ја сносеше МКД " Св. Кирил и Методиј " Крањ со помош на Заедницата на МКД во Словенија .

Датумот на средбата 25.6. не беше случајно избран , на тој ден 1991 Словенија со референдум се осамосвои од поранешната СФРЈ . И по тој повод во Словенија и во словенечката дијаспора се слави со разни приредби и културни манифестации , па затоа и ние како лојани граѓани на оваа самостојна , суверена и наша втора татковина се одлучивме да и дадеме една голема културна , фолкорна манифестација . На 1. -та ЕТНО - ФОЛК средба зедеа учество единаесет културни друштва , и тоа : три МКД од Словенија , три српски , исто така од Словенија , едно од Р. Хрватска - Ријека , едно од

Р. Српска - Дервента, две Бошњачки и фолклорната група "Сава" Крањ. Настапија со 15 кореографии на различни сплетови, песни, ора и игри, севкупно 270 фолкористи. Така оваа наша "ЕТНО - ФОЛК средба, КРАЊ'99" имаа можност да ја следат 450 гледачки од сите страни на Словенија кои навистина беа сите водувени со квалитетот на учесниците и на добрата организација на организаторот. Мег'у

ценетите гости на овој фестивал присуствуваа секретарката на министерството за култура на Р.Словенија огспоѓа Сузана Чурич - Радович, Заменикот на градоначалникот на општина Крањ господин м-р Штефан Кадоич, кој и свечено го отвори фестивалот, претседателот ЗКО Крањ господинот Андреј Кошич. Покрај претседателите на сите КУД кои зедоа учество на фестивалот, претседателот на Сојузот на македонските друштва во Словенија господинот Наум Таштаноски и советникот на македонската амбасада во Р.Словенија м-р Траче Илиевски со супругата.

Со сите сили и снаги ќе се бориме и трудиме да фестивалот "Етно Фолк" во Крањ постане традиционален. Сите етнички друштва кои зедоа учество на овај фестивал со полно право можат да се сметаат како соорганизатори. Со него добиваме можност и место каде што ќе можеме едни пред други, да ги прикажеме своите културни наследства, обичаи и традиција. Голема благодарност им должаме на донаторите, на управниот одбор на членовите на друштвото и на сите со било што ни помтна за оваа организација да биде успешно изведена. А посебна благодарност му должиме на првиот почесен член на МКД Крањ и претседател на Надзорниот одбор на господинот м-р Илија Димитриевски за големиот вложен труд. ●

АТАНАС ПРОДАНСКИ

ЗАБРЗАН ШАХОВСКИ ТУРНИР ОД ОТВОРЕН ТИП ВО ШМАРТИНСКИ ДОМ ВО СТРАЖИШЧЕ

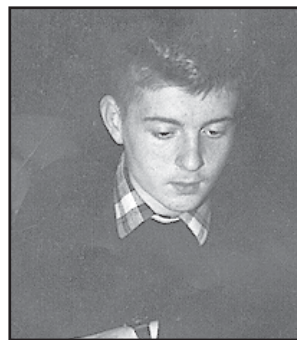
На овој турнир се играше 9 кола по 10 минути на играч, турнирот почна во 17.30 а заврши во 20.30. играчите беа многу добри, но најдобро играше Милорад Булатович, кој собра 8 поени од 9 кола. Играа 36 играчи, судија и водач на турнирот беше Вид Газвода. А турнирот не би можел да се одржи без Спонзорство на Зебра д.о.о. Крањ.

Единствена женска представница и феномен на турнирот беше Мирела Ахматович. Мирела е младо девојче од 13 години и оди во соновно училиште во Кршко. Мирела делува тивко, ама размислува како возрасна личност. Покрај шах, во школото игра и одбојка, а многу сака и да црта.

Мирела има веќе многу признанија:

Титула на државни шампион во категорија женски до 12 години.

Титула на државни шампион во

пожелувам многу среќа и победи во животот. ●

категорија забрзани шах за женски до 12 години.

Во Париз беше 18. На светот. Беше прогласена за спортиста во Кршко.

Во Шпанија имаше 6 победи и 5 порази.

Учествувала на две светски првенства.

Мислам дека Мирела ќе биде идол на многу млади шахисти и

Златко Ангелов

ИСТОЧНА МАКЕДОНИЈА

Долго време размислував што би можела да напишам за “Наше сонце” а да биде интересно како за тие што ги привлекува богатата ризница на македонскиот фолклор како и за тие што тоа не им е толку интересно. Одлучив дека описот на програмата на фолклорна секција на МКД “Св. Кирил и Методиј” од Крај би бил примерен состав. Затоа во овој број на “Нашето сонце” ќе се обидам да ви го претставам сплетот кој г. Цветан Абаз како прв од многуте сплетови го поставил со нашата фолклорна секција а тоа е сплетот “Источна Македонија”.

На почеток како вовед да наведем следното: “Македонските ора првпат се претставени на светската јавност кон крајот на триесеттите години, преку настапите на селските играорци, на нивните турнеи надвор од Југославија. Во периодот непосредно по Втората светска војна, новоорганизираните културно-уметнички друштва (КУД) подготвуваа драмски, музички и фолклорни претстави, со кои настапуваа на турнеите низ Југославија и во источните земји. Во почетокот на 1950 година професионалниот фолклорен ансамбл на Македонија “Танец” даде посебен придонес во презентирањето и популаризацијата на македонските ора во земјата и во странство. Овој процес продолжува и до денес преку професионалните и аматерските ансамбли. Покрај концертите приредувани непосредно по војната, голем придонес во популаризацијата на македонските ора даде и изучувањето на македонскиот фолклор од играорци не-Македонци во странство.” (Елзи Иванчиќ дунин, Станимир Вишински: Ората во Македонија, Скопје, 1995, стр. 25)

Кореографијата на сплетот на игри и песни од Источна Македонија – популарно наречен “Источна Македонија” – ја има направено Станимир

Вишински во 1960 година кога бил инструктор во КУД “Орце Николов”. Г. Вишински направи значајни промени: внесени се стапки што дотогаш ретко се користеле во македонските ора на сцената, а темпото е забрзано до максимум. Неговата верзија е пренесена во многу КУД-ови и уште денес може да се забележи во многу групи што ја играат “Источна Македонија”.

МКД “Св. Кирил и Методиј” сплетот “Источна Македонија” го претставува на публиката во следен распоред:

1. Јано, Јанке, кумановке;
2. Копачка;
3. двојче;
4. Ој девојче лично бело;
5. Единаеска;
6. димна Јуда;
7. (Шопска) Петорка.

1. Сплетот почнува со песната “Јано, Јанке, кумановке”. Тоа е дубовна песна во која момчето се жали на убава Јана дека нејзините црни очи ќе го “изгорат” и “запалат” оти толку се убави.

2. Во Источна Македонија ората се брзи и динамични со поскоци, доскоци, клекнувања и други фигури. Во орото “Копачка” има симболични движења на тешките земјоделски работи во планинските области каде што земјата е сиромашна. “Копачка” е најбрзоногот оро од сите ора во Македонија. Повеќе автори (Димоски, Равникар, Димчевски) како потекло за ова оро го наведуваат Малешевско. “Копачка” најчесто се игра како дел на сплетот “Источна Македонија”, но може да се изведува и како посебно оро. Во “Танец” ова оро е донесено од Стојче Захаријев и Никола Арсов, селски играорци од околината на Делчево (1949-50), а Драган Петрушевски го

разработил (1951-56). "Копачка" ја играле само мажите додека Вишински во својата кореографија не ги вклучил и жените (1960), како што е вообичаено во Делчевско.

3. Како одговор на машката игра излегуваат девојките со оро наречено "двојче".
4. Момчиња потоа пеат песна "Ој девојче лично бело" и со песната ги прашуваат девојките дали би сакале за нив да се омажат. Во одговор девојките им пеат дека мајките не им дозволуваат, а тие би сакале да се омажат.
5. Следува "Единаеска" која така е наречена по ритамот на играта (11/16 такт).
6. "Димна Јуда" е песна која "Танец" ја изведува како увод на оро "Копачка". Кај нас таа песна е увод кон финалето - "Петорка".
7. Во оро "Петорка" (наречено и "Шопска петорка") се прикажани земјоделските движења како на пример: сечењето на дрвјата со извик "сечи", "копај", "коси", "крши" и други. Карактеристични се извикувањата "Опа, иха, ихаха". Во книга "Ората во Македонија" пишува за историјата на "Шопска петорка" следно: "Креатор на оваа игра е Цветко Мицевски, играорец од првата генерација на "Танец". По Втората светска војна тој престојувал неколку месеци во Бугарија, како играорец во еден фолклорен ансамбл. По неговото враќање во Скопје, во 1949 година

тој бил еден од првите играорци што се вработил во "Танец". Активен играорец кој сакал да игра во секоја пригода или на другите играорци-колеги да им покажува како се играат Шопските ора. Во време на прославата на новогодишните празници 1949/50 година овој начин на играње му падна во очи на директорот Мане Иуиков и побара од Цветко и од младите играорци да "состават" неколку стапки и да настапат на следниот концерт (првпат се настапи во 1950 година). Цветко со други четворица играорци го вежбаа оро кое се нарече "Шопска петорка", поради петте играорци. Ш...] Името "Шопско" се поврзува со шопското население што живее на пограничните зони на Србија, Македонија и Бугарија. Во секој случај, стапките се моделирани од движењата што Цветко ги научил во Бугарија." (Елзи Иванчиќ Дунин, Станимир Вишински: Ората во Македонија, Скопје, 1995, стр. 58).

Како епилог: "За да се прикаже културната историја со нејзината социјална вредност, како и националниот идентитет и идеал, не е потребен никаков текст. Играта и песната, за современата младина што секојдневно е изложена на немакедонски мелос и звук, се потсетувач на македонскиот идентитет. Потомците на втората и третата генерација македонски емигранти во дијаспората, имаат потреба од единствени визуелни и орални македонски белези. Тие белези, на не-Македонците кои малку знаат за овој магичен дел на Европа, ќе им остават правилен впечаток за карактерот на македонскиот идентитет." (Елзи Иванчиќ Дунин, Станимир Вишински: Ората во Македонија, Скопје, 1995, стр. 368).

Билјана Миленкова

Литература:

Ѓорѓи Димчевски: *Вие се оро македонско*, Скопје, 1983.

Елзи Иванчиќ Дунин, Станимир Вишински: *Ората во Македонија*, Скопје, 1995.

ИЗВЕШТАЈ НА МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЗАЕДНИЦА "СВЕТИ КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ" ВО СЛОВЕНИЈА (1992 - 1997)

Одамна Македонците во Словенија сакаа да формираат своја верска заедница и да имаат своја црква, но од разни причини што ќе ги изнесеме подолгу, тоа не беше сторено. Да напоменеме дека организирана активност за тоа беше преземена при формирањето на Македонското културно друштво "Македонија" на 18. Јануари 1992 година, кога беше формирана комисија за верски прашања што ја составуваа јас и д-р Крсте поп Стефанија. Но пред да го дадеме извештајов ќе се обидеме да го прикажеме развојот на христијанството кај Македонците.

1. Христијанството во Македонија има долга традиција. Македонија е прва земја во Европа на којашто стапил првиот христијански мисисонер Павел уште во 1. - от век. Во тоа

време, навистина, на таа територија тогаш живееле антички Македонци, Римјани, Грци, Траки, Илири и други народи. Денешниве Македонци, коишто се во основа Словени, иако има остатоци и од таа стара цивилизација од времето на антиката, го позајмиле името на своите стари претходници, ја населиле нивната земја и се помешале си нив и подоцна, преку работата на свети Кирил и Методи (863) коишто го зеле македонскиот дијалект од околината на Солун за основа на старословенскиот јазик на којшто ги превеле првите богослужбени книги пишувани на глаголица и подоцна преку св. Климент (886) и Наум Охридски (893) го ширеле христијанството на општословенски или старомакедонски јазик. Таа нивна активност е во Охридската книжевна школа или Охридскиот скрипториум. Тие давјцата ја поставија основата за подоцнежната Охридска патријаршија (976-

1018), којашо настана во времето на македонскиот цар Самиул. Неговата држава била раширена на голем простор на Балканот од Варна до Задар и од Бургас до Драч. По пропаста на Самуиловото средновековно царство (1018) беше снижен рангот на македонската црква од патријаршија и стана Охридска архиепископија. Иако првиот архиепископ на Охридската архиепископија бил Македонецот Јован, а последниот, пред укинувањето (1767) бил Арсениј, исто така

Македонец, главно, во тие стотици години архиепископи биле, главно, Грци. И по турското владеење со Македонија Охридската архиепископија остана автокефална (самоглава = самостојна) до 1767 година, кога била предадена на Цариградската патријаршија. Во 19. век за македонските епархии се бори грчката и бугарската црква, а по империјалистичките балкански војни и поделбата на македонската етничка територија меѓу Грција, Србија, Бугарија, Албанија и Турција тамошните цркви ја рашириле својата црковна јурисдиڪција над новоосвоените македонски епархии. Грците, иако со најмала војска, со сила освоија најголем дел од Македонија (51% тоа е Егејска Македонија) со главен град Солун и ги поврзаа македонските цркви со грчката патријаршија. Бугарите (со 9% на Пиринска Македонија) и Албанците (1% на Албанска Македонија) ги приклучија новите територии кон своите црквени енории. Србите (добија 39% од Вардарска Македонија) новоосвоената македонска територија, а тоа е денешна Република Македонија, ја нарекоа Јужна Србија и канонски ја здружија дури 1920 година (кога ја откупија автокефалноста од Цариградската патријаршија), откупувајќи ги заедно и енорите од охридската архиепископија. Во Втората светска војна македонската ослободителна војска уште во 1943 година постави референт за верски прашања во Главниот штаб и веднаш потоа на слободната територија беше организиран прв македонски состанок на свештениците во Македонија за организирање на македонска самостојна црква. Во ноември 1944 година македонски свештеници ја презедоа скопската митрополија и власт над македонската црква. Во 1945 година беше свикан црковно-народен собир на кој беше донесено решение да се:

обнови Охридската архиепископија,
одржи автокефалноста и народното значење на македонската црква
прогласи за свој патрон првиот нејзин архиепископ св. Климент Охридски.

Веднаш потоа настанале тешкотии со српската православна црква, којашто сакаше да го одржи старите односи. Во мај 1945 година на состанок 200 македонски свештеници беа распоредени по македонските цркви. Во октомври 1958 година

на црковно-народниот одбор се барала обнова на Охридската архиепископија. Тогаш секретарот на Српската православна црква Доситеј, свештеник од македонско потекло и се приклучува на Македонската православна црква и е донесено решение поглаварот на МПЦ да се вика Архиепископ охридски и македонски. И точно пред 30 години, во август 1967 година во Охрид е прогласена автокефалност на МПЦ. МПЦ не е призната од ниту една православна црква, а спорот со српската црква продолжува. Но треба да напоменеме дека православните цркви околу Македонија биле признати од другите цркви многу подоцна од формирањето на државите. Така на пример српската црква добива канонско признание дури во 1920 година, бугарската којашто иако основана во 1878 година е призната дури во 1946 година, грчката, по спорот со Цариград, дури во почетокот на овој век.

Треба да напоменеме дека несогласувањата на православните цркви се слични какао и расправиите во западнохристијанската црква, настанати по распадат на Римскиот Царство на источно и западно, со центри во Цариград и Рим, т. е. на католичко и православно христијанство. Некои источни христијански држави по падот на Цариград стануваат автокефални. Тоа посебно се случува по ослободувањето од Турците. Западните христијани се, главно, под доминација на Рим, но и таму прво се одвојуваат протестантите, па англиканската црква и други. Во времето на св. Климент Охридски и св. Наум Охридски е создадена основа за самостојна македонска црква, иако тогаш Македонија била под бугарска власт. Затоа царот Смуил ја основа Охридската (македонска) патријаршија, со својот прв патријарх Герман.

2

Иако одамна се чувствуваше потреба за организирање на посебна заедница на МПЦ во Словенија, тоа беше можно дури по историските промени од 1991 година. До тогаш, дури и македонските световни власти зборуваа дека треба да одиме во СЦ и таму да ги задоволуваме верските потреби, а уште поарно, ако не се оди воопшто во ниту една црква. Тие што оеа в црква беа многу разочарани кога српските свештеници коишто дотогаш се обраќаа со "Браќо христијани" им се обраќаа в црква со "Браќо Срби". Потоа македонски деца крстени во српска црква беа во родните листови запишувани како Срби, венчани Македонци во СЦ во венчалните листови стануваа Срби. Дури и умрените погребани со српски поп стануваа српски мртовци!

Најизразита идеја за посебна македонска црковна заедница беше во јануари 1993 година. Според официјалните податоци од пописот во 1991 година во Словенија живеат 4.432 словенечки граѓани од македонско потекло (3704 живеат в град, а 728 в село), коишто освен со домородниот јазик се разликуваат и по православната религија. Навистина има голем број Македонци муслимани со македонски роден јазик но исламска вероисповед. Најмногу Македонци живеат во Љубљана - 1269, Крањ - 477, Јесенице - 461, Марибор - 377, Целје - 171, Копер - 110, Ново Место - 77 итн. Најголеми преселбени бранови на Македонци во Словенија се забележани по Втората светска војна, како евтина работна сила за словенечката индустрија, зашто македонската власт тогаш, никако да обезбеди работа во Македонија. Така Словенија станала ветена земја. Извесен број Македонци дошле и како офицери на ЈНА, полицајци и студенти. И денес, во 1997 година многу Македонци работат како градежни работници на привремена работа во Словенија какао туѓинци со рабтни визи, а други, коишто имаат некакви роднини или свои, бараат словенечко државјанство. Да не мислиме дека Македонците се доселувале смао по 1945 година. Многумина дошле во

Словенија, уште кога Словенија била под Австрија, по Илинденското востание 1903 година, како работници при изградба на железничката пруга Јесенице - Трст и тоа на најтешката работа во тунелите. Многумина никогаш не се вратле дома по несреќите при урнување на тунели и тие се погребани на гробиштата во Подбрдо и Бохинска Бела, каде што се подигнати споменици што стојат и денес и на нив се врежани и имиња на загинатите од Македонија.

3
1991-92

Подготовките за организирање на црковен живот беа долготрајни. Уште во април 1991 година Крсте поп Стефанија, Благока Кулески, Љубен Димкароски и Трајче Андонов го посетија словенечкиот митрополит д-р Алојзиј Шуштар и во разгорот го замолија за позајмување на црква за македонска богослужба.

На 14. 12. 1991 година Драги Стефанија и Крсте поп Стефанија повторно отидоа кај д-р Шуштар со молба за Божик, односно за Василица да ни одобри да користиме некаква црква во Крањ и тоа Св. Богородица Роженвенска. На 28. 12. 1992 година крањскиот декан г. Станко Зидар ни одобри да ја користиме црквата Роженвенска.

1993

По наше барање од МПЦ во Скопје не известија дека ќе ни го пратат свештеникот отец Ристо од Скопје, којшто се враќа од Виена. На 10.1.1993 година дојде отец Ристо од Виена. Го пречекав на аеродром. Беше договорено да биде сместен во околината на Крањ. Договорот и поканите ги правевме заедно со Крсте поп Стефанија. Кога свештеникот дојде, К.п. Стефанија, неочекувано, ја откажа соработката! Причината што ја наведе како оправдување беше дека Трајче Андонов сметал оти Крсте не треба да биде во црковниот одбор од политички причини. Такво мислење јас никогаш не сум делел, бидејќи сметав оти Крсте можеше да биде многу корисен за македонските црковни работи во Словенија.

На 14. 1. 1993 година се одржа првата македонска богослужба во Словенија во спомнатата црква во Крањ, попладнето во 17.30 часот пред 400 собрани верници Македонци. Во организацијата беа освен мене Трајан Јованоски и Симон Бахуков, коишто продаваа свеќи и водеа сметка за другите потреби во црквата.

На 4. 2. 1993 во Охрид разговарав со владиката Тимотеј во врска со постојано организирање на богослужба, едногодишна поткрепа на Светиот архерејски синод на МПЦ со поднесување на сите трошоци за свештеникот и идејата да дојде некој од владиците (не архиепископот) и да се договорот за позајмување на црква од словенечката католичка црква.

Во јули 1993 година повторно разговарав со неговото преосвештенство Тимотеј, којшто ги водеше административните работи во Синодот на МПЦ за организирање на верскиот живот.

1994

На 4. 2. 1994 година разговарав со неговото блаженство Г.Г. Михаил за проблемите со црквата и организирање на Црковна општина на МПЦ во Словенија.

На 12. 3. 1994 година во Љубљана одржавме црковен народен собир на којшто ги прифативме упатствата на МПЦ, усвоивме заклучок за организирање на црковен одбор, избравме црковен одбор што го сочинуваа: Драги Стефанија од Љубљана, ул. Зелена пот 11, тел. 33-1234, Атанас Продански

од Крањ, ул. Планина 74, тел. 326-478, Гојко Велков од Крањ, ул. Горенски одреди 19, тел. 325-837, Гроздан Беќарски од Крањ, Сподна Бесница, тел. 403-252, Горѓи Вучкоски од Јесенице, Тавчарјева 2, Илија Попоски, Љубљана, Кливлендска 25, тел. 30-262, Симе Ристовски, Љубљана, Војкова 60, тел. 316-366 и Лазо Серафимов, Марибор, Шекспирива 2. Нашиот одбор беше потврден од Светиот архиерејски синод на МПЦ на 13. 5. 1994 под бр. 229. Можеме да речеме дека црковниот одбор никогаш не се состана во целост освен на изборниот состанок, зашто финансиските и другите услови не го дозволуваа тоа. Најактивни беа првите петмина. За претседател беше избран Драги Стефанија, потпретседател беше Атанас Продански (прво претседател на надзорниот одбор), секретар беше Гојко Велков, иако тоа требаше да стане г. Илија Попоски. Горѓи Вучкоски беше столбот на сите црковни богослужбени потреби во олтарот заедно со свештеникот.

На 7.4.1994 ни беше соопштено од советникот на амбасадата на Р. Македонија во Словенија Стефан Николоски дека на 10. април доаѓа висока македонска делегација со архиепископот охридски и македонски Г.Г. Михаил и неговиот придружник протокаколот Ратомир Гроздановски. За таа посета, иако црквена, разбравме преку нашите дипломати. И навистина, на 10. 4. тоа се реализира. Сите аранжмани ги направи нашата амбасада и ги смести во хотел "Лев". Со нив допатува и потпретседателот на Комисијата за верски прашања на РМ г. Славе Николоски - Катин. На 11.4. во 10 часот по средбата во хотелот имавме разговор во нашата амбасада, на која покрај членови на ЦО беше амбасадорот на РМ, советникот, претседателот на МКД "Македонија" Трајче Андонов. Во 11 часот бевме во резиденцијата на словенечкиот митрополит д-р Алојзиј Шуштар на која покрај скопските гости и претседателот на ЦО учествуваа: амбасадарот на РМ во Словенија Димитар Мирчев, г. Сл. Катин, г. Трајче Андонов. Се дискутираше за воспоставување поблиски односи со словенечката и македонската црква и за позајмување, во иднина, на католичка црква и тогаш за црква што ќе ја употребиме само при посетата на македонскиот архиереј. Во 17 часот имавме разговор со градоначалникот на Крањ г. Витомил Грос, а во 18 имаше богослужба подарена од архиепископот Г.Г. Михаил. Во 19 часот се организира средба архиепископот со македонските верници во една од салите на во месната заедница на 'Стражишче, каде што се покажа македонскиот синдром: кавга и омаловажување. Но таму, на инсистирање од македонскиот архиепископ беше наметнато обврзното прифаќање на свештеник, без никаква консултација со ЦО, освен во разговор со верниците, коишто хорски одговараа дека прифаќаат свештеник, но без обврски кон него! Во 20 часот во куќата на нашиот член на ЦО Гроздан Беќарски беше приредена вечера.

На 12.4. 1994 утредента во 10 часот организиравме средба со Директорот на службата за верски заедници на Словенија г-ѓа Нина Чош, на којашто учествуваа архиепископот, амбасадарот, претседателот на ЦО, на МКД "Македонија". Во 11 часот имавме разговор со љубљанскиот градоначалник г. Стргар и баравме помош за стан на свештеникот. Во 12 часот направивме посета во Горенска. Во 14 часот го посетивме Брезје и тамошните калуѓински калуѓери заедно со нашиот архиепископ имаа "заедничка" богослужба во црквата, секој на свој јазик, но со познавање на обредот. Со гостите бевме во хотелот на Мики Димитровски, којшто архиепископот го освети. Гостите заминаа во 20 часот за Скопје. Сите трошоци на престојот

беа на сметка од одвај формиранит ЦО. Дел од трошоците плати лично Трајче Андонов.

На 22. 4. 1994 година од Скопје ни го испратија свештеникот Методија Горѓиески на стална служба, речиси без најава! Го сместивне, привремено кај Атанас Продански. Таму беше и на храна.

Еден ден пред тоа словенечкиот митрополит д-р Ал. Шушгар му испраќа писмо на амбасадорорт на Р. Македонија во Словенија д-р Димитар Мирчев во коешто му соопштува и се жали дека на радио Крањ и по стигнувањето во Скопје потпретседателот на комисијата за верски прашања г. Катин и македонскиот архиепископ изјавиле дека црквата во Крањ и била доделена на МПЦ за нејзините верски потреби за постојано располагање (Фототкопија од тоа писмо се наоѓа во Архивот на Македонската православна заедница). Тоа дека не ни е доделена црква за постојана или долготрајна употреба беше јасно речено на разговорите, како и што беше изречено и ветувањето дека словенечките црковни големодостојници ќе се погрижат да и обезбедат богослужбен простор на МПЦ, откако ќе се договорот со свештениците и верниците на црквите во Крањ или околината (писмото, во архивот, испратено до Г.Г. Михаил на 6. Јули 1994). За тоа време свештеникот веќе беше испратен и се надеваше дека постојано ќе работи. Но црквата ни беше одобрена само за Велигден. На 25.4. година на барање од г. Шушгар и нашата потреба да добиеме црква за Велигден кога ни е испратен свештеник, бев кај словенечкиот митрополит, којшто ме пречека со несогласување заради прераните изјави на нашите македонски претставници. Сепак, ни беше ветена црква во Крањ, но не онаа во центарот (Роженвенска) туку на Стржишче кај жупникот Цирил Берглез. Тој ни понуди прво црква на Шмарјетна Гора, но не се согласуваше сопственичката на ресторанот што го изградила патот до нејзиниот хотел и црквата, но и заради огновите (кресовите) што традиционално се палат за мај. Потоа ни покажа на една црква в поле "Св. Ана" (селаните не се согласиле да ни се даде) и накрај ни ја понуди црквата "Св. Лука" во Стржишче. Таму, на 28.4. имавме првпат служба на вели четврток попладне од 12-мина. На 29.4. од 18 часот навечер имавме служба за 35 души. На 30.4. службата почна во 7 сабајле со 7 верници! На 1. 5. (Велигден) почна службата во 6.30 и траеше до 10 часот и се собраа околу 500 души. На вториот ден од Велигден, 2.4. служба имавме од 7-1030 за 35 верници. Потоа, откако ја исчистивме црквата и дворот, клучот го вративме назад. На тој начин имавме свештеник, но немавме црква. А требаше и скоро 3 месеци го плаќавме свештеникот по 600 марки + стан и храна (за среќа на одборорт) попот престојуваше кај Продански и потоа кај Гојко! Само уште 2 пати добивме црква и тоа главната во Стржишче со помош на жупникот Берглез. Во тоа време свештеникот имавме неколку крштавања, венчавања, осветувања на куќи, па и погребни. Најтешко беше што не можевме да имаме постојано црква. Бевме едноставно одбиени од постојан богослужбен простор.

Но за тоа време не стоевме со скрстени раце. Вршевме подготовки за регистрација на нашата ЦО како призната верска заедница во Р. Словенија. Уште во почетокот на април водевме разговори во Службата за верски заедници во Словенија како да се изврши регистрација на нашиот ЦО. Ни беше речено дека треба да се напише опширна молба со опис на нашите црковни активности, превод на Правилата на МПЦ, причина зошто се одвојуваме од српската православна црква, требаше да определиме место каде ќе биде седиштето на црквата и во овие моменти кога немавме богослужбен простор, јас ја дадов својата адреса на Зелена пот 11 во

Љубљана за седиште на МПЦ во Словенија. Тогаш, како и сега целата пошта и администација е преку мојот дом. Моравме да прифатиме име: Македонска православна заедница во Република Словенија "Свети Климент Охридски", да покажеме како ќе работиме, како ќе се финансираме, каков ќе биде обредот, кој ќе го води и кои се одговорните лица итн. Така извршивме регистрација и станавме 27. Верска заедница во Р. Словенија на 10. јули 1994 година како правно лице (тоа се наоѓа во книшката Верске скупности в Словенији, Урад Владе Републике Словеније за верске скупности, Лјубљана 1994, Македонска православна скупност в Републики Словенији "Св. Климент Охридски", стр. 137-141), и со своја жиро сметка (АПП РС бр. 50106-678-000-0703604), даночен брј (56971923), со свештеник, а без црква. Кога почнаа да недостигаат пари за плата, стан и др. потреби, по неколку тешки дописи и разговори со Г.Михаил свештеникот се врати во Македонија.

1995

Цела 1995 година бевме без црква и богослужба. Пред Велигден 1995 година со амбасадорот бевме на разговор кај лазаристите и тие ни одобруваат да ја користиме само за тогаш црквата на Табор, но по нивната богослужба. Во разговор со членовите на ЦО тие изразија сомневање дека може да се организира поголема посета во Љубљана. Главниот работен товар, освен претходната работа за добивање на богослужбен простор што започнува барем 2-3

месеци порано, како и дговор со САС на МПЦ паѓа секогаш на крајската група Атанас Продански, Гроздан Беќарски, Гојко Велков и Методи и на неуморниот приврзеник кон црквата Горѓи Вучкоски од Јесенице. Тие се душата на сите црковни зафати: чистење на црквата пред и по службата, земање и враќање на клучеви, продавање на свеќи, изработка, носење и монтирање на шандани (свеќници) со песок, вода, кутии за догорени свеќи и собирање - фрлање ѓубре, служење на попот (одржување оган за кадилицата, топла вода за обредот, сечење и служење нафора, поскури, собирање прилози за црквата, водење сметка за свеќите (да не предизвикаат пожар), па се до комисиско броене на пари. И ако организирањето на една богослужба изгледа оддалеку убаво, напорите што се чинат пред, за време на службата и по неа се големи и при немање на своја црква огромни. Затоа на сите нив треба да им оддадеме посебна благодарност и почит. Зашто организирање на црква (како и на школа) е многу тешко, потешко од секоја прослава, приредба со музика и јадење, потешко од секој турнир, зашто сите околу гледаат

со критички, а некои и со непријателски очи на таа наша активност.

Во февруари и август 1995 година 2 пати разговарав во Скопје со Г.Г. Михаил е еднаш со нашиот надлежен архиереј Неговото преосвештенство Г. Горазд за нашите проблеми. Баравме начин како да дојдеме до богослужбен простор. Се јави идеја да поставиме црква на земја што ние би ја купиле. Во Скопје ни беше ветена (бесплатно) дрвена црквичка што би ја добиле од Каритас со димензии 10x12 м храм и 10x8 м помошниот простор. Но основен услов е да се добие земја со сите градежни документи за поставување на црквата. Кога дојдоа понуди до одборот за купување на земја, некаде дури со изградени објекти (височината на понудите се движеше од 400-500.000 германски марки) сите што сакаа да помогнат се откажуваа! Во разговор со нашата амбасада ни беше речено дека ако тие добијат 4-5000 м² простор за амбасада, еден голем дел би ни дале да поставиме црква. Но и тоа до денес не е реализирано.

1996

Судејќи по се, изгледа, повторно е најприфатлива варијантата за позајмување на црква!

Во декември 1995 година (13.) со г. Трајче Андонов бевме кај Г. Шуштар да побараме црква само за Божик 96. За секој празник повторно иста процедура: прво писмо за добивање црква, потоа одговор, чекање, писмо во Скопје за свештеник, долго чекање на одговор итн. Но за Божик 96 сепак повторно добивме црква по писмото на скопскиот бискуп Хербут, којшто посредуваше кај словенечките црковни власти да ни позајат црква. На 5.1. дојде поп Богослав Димитриески од Маджари кај Скопје. Карта по намалена цена добивме од г. Предраг од Авиоимпекс, а хотелските трошоци ги плати Миле Матлиевски од ЕМО-Охрид. На 7. 1. Од 10-12.20 имавме служба во Богородица Роженвенска во Крањ. Времето беше ледено, со леден дожд и замрзнати патишта. Имаше околу 200 верници.

Потота организиравме и прослава за Велигден. По договорот со Македонската заедница на културните друштва требаше да се организира пречек во Изола, каде што се собираат најмногу Македонци во тамошниот КД во Симонов залив. Откако му се обративме со писмо на тамошниот владика за црква, викарот г. Подбершич ни ја одобри црквата Св. Рок што ја држи жупникот Андреј Седеј. Службата за Велигден ја посетија околу 200 верници, иако на пикникот дојдоа над 1000 души. Бидејќи МПЗ доби извесни средства од Службата за верски заедници само за културни приредби поврзани со црквата организиравме и изложба на црквени цртежи и фрески во Копар. За салата ни помогна г. Јован Тасевски од Копар, сега претседател на МКД "Кочо Рацин". Изложба приреди охридскиот сликар Славчо Упевче со 40 слики со црковни мотиви. Изложбата траеше 7 дена, а потоа таа продолжи во Хрватска. Патните и хотелските трошоци за свештеникот беа на сметка (спонзорство) од Алкалоид д.о.о Љубљана.

1997

Есента, во октомври имавме организирано предавање за македонската православна црква и односите со соседите и тоа во Јесенице. Истиот месец почнавме да се договараме за организирање Божик, што почна со барање на црква кај Г. Шуштар, одобрување на свештеник од епископот на МПЦ за Европа Г. Горазд. На 6. 1., дојде свештеникот Евтим Бетински од Охрид и по моја покана, за да ја проубавиме службата, дојде и пејачот на архиепископот македонски

отец Александар Цандовски. На 7.1. , бидејќи беше работен ден имавме 2х служба: во 10 и 1430 часот попладне во црквата Роженвенска во Крањ. На првата служба имаше 250, а попладнето 120 верници. Богослужбата беше побогата со гласот на двата свештеници, посебно со гласот на првиот црковен пејач во МПЦ. Свештениците имаа и по неколку осветувања и крштавања. Сите трошоци беа покриени од приходите од свеќи, дарови и доброволни прилози на присутните верници и попустот што го добивме од "Авиоимпекс" за превоз до Љубана и назад во Скопје.

И за Велигден, по истата процедура на барање црква и свештеник организиравме богослужба. Според предлогот на МКД, покрај постојаната служба во Крањ организиравме служба во Марибор и Изола. Откако им се обративме на владиката Крамбергер и викарот Подбершич, во Марибор ја добивме црквата Св. Алојзиј, а во Изола Св. Рок. Од МПЦ ни беше испратен свештеникот Илчо Крстев од Кочани. На 26. 4. (Велика сабота) од 1030 часот имавме служба во Маробор, на 27.4. - на Велигден, претпладнето имавме служба во Крањ во Роженвенската црква од 830-10 часот и попладнето од 1430 часот во Изола. Во Марибор имаше 70 верници, во Крањ околу 250, а во Изола околу 40 (иако на доживиот викенд средбата имаше 20х повеќе луѓе)!

4

Следењето на богослужбите покажува дека нашата замисла за централна црква во Крањ е оправдана. Не затоа што таму има најмногу Македонци, туку затоа што има најмногу Македонци верници. Иако Љубљана има најмногу Словенци од македонско потекло од познатиот атеистички однос во минатото луѓето се инертни кон црквата. Во Љубљана има најмногу пензионирани македонски офицери, кај коишто е уништена смислата за вера. Голем е бројот на Македонци кои одат во српската црква и тогаш кога има македонски свештеник за Божик или Велигден. Затоа е мудро и натаму да се бара богослужбен простор и начин на финансирање, макар и со помош на МПЦ и со поврзување со Хрватска на заеднички свештеник.

5

Веќе трета годима се одржуваат состаноци на верските заедници во Словенија од страна на Службата за верски прашања при Владата на Р. Словенија. Нашата заедница редовно е поканета и, речиси, редовно учествува на тие собири, на кои се решаваат важни верски и практични прашања од религиозен карактер. Но таа служба постојано бара и извештаи за работата. Нашата верска заедница добива редовни покани на сите државни прослави: Денот на независноста, Денот на референдумот итн. и , според можностите учествува на таквите прослави. Неколкупати сме дале изјави на РТВ Словенија, во весниците и списанијата, а се предвидува годинава и 1/2 часовна емисија на телевизија. Во некои од нашите македонски весници на МКД излегуваат нагиси за нашата верска активност. Постојани се врските и допишувањата со САС на МПЦ

Претседател

на Македонската православна заедница
во Република Словенија
"Свети Климент Охридски"
Проф. д-р Драги Стефанија

ПОСТОТ Е ТЕЖОК ИСПИТ СО КОЈ СЕ ИСКАЖУВА ЛЈУБОВТА КОН БОГА

Молитвите, делата, смирението, љубовта, самопрегорноста се виза за приближување кон небеското царство. За време на постот треба да се лишиме од сите ѓаволски искушенија оти тие ќе не вратат во овој свиреп лаш и земски свет.

На 28. ноември го започнавме Божикниот пост и ќе трае се до 7. јануари. Со него ќе треба да го исполниме својот православен христијански долг, кој не обврзува да се подготвиме за најголемиот час и да ја примиме светата причест со што се молиме пред олтарот на Бога и со него го чистиме нашето тело и нашата душа. Со ова се вдахнува и се нахранува нашата душа со благодет, а со постот и молитвата се исполнува со блажената обележжа, која што ќе треба да ни ја даде Господ Исос Христос. Тој скапоцен епитет на смирение и спасение е еден голем чекор напред, кој не

МАКЕДОНИЈА

Св. Јован Бизорски

добрближува на тој претежок и преосветлен и вчен праг. Петровденскиот пост не е само предизвик, да се дојде до вистинскиот час на искушението туку нашиот грев е повод да го молиме Бога да не очисти од она што сме го правеле. Затоа мудроста е далеку од нас и ние мораме да постиме бидејќи нашите

страдања и искушенија се поголеми од она што го посакува нашиот спасител Господ Исус Христос. Постот не е само услов да се прави, туку е тежок испит преку кој се искажува голема љубов кон ближниот.

Молитвата, делата, смирението, љубовта, самопрегорноста се виза за приближување кон небеското царство. Добрината е неизмерно разбирање, која ни овозможува да го сакаме братот или сестрата и претставува највисока компонента кон Господа.

За време на постот треба да се лишиме од сите ѓаволски искушенија оти ќе не вратат во овој свиреп лаш и земски свет. ●

Атанас Продански

ВОСТОЛИЧЕН ПЕТТИОТ МАКЕДОНСКИ АРХИЕПИСКОП

Востоличувањето на петтиот архиепископ Охридски Македонски г.г. Стефан беше извршено, во неделата на 10 октомври, во катедралната црква „Света Софија“. По 220 години, повторно се воспостави традицијата поглаварите на МПЦ да бидат интронизирани во овој соборен храм на Охридската архиепископија.

Новоизбраниот поглавар, Неговото блаженство г.г. Стефан, пред архиепископскиот Сфетиклиментов трон се заколна: “Во семоќниот Бог дека на Македонската православна црква и дека на својта татковина Република Македонија, ќе им бидам верен и предан, ќе ја чувам чистотата и учењето на Светото православие. Светите канони и Црковни прописи, ќе го чувам канонското единство со сите помесни цркви, а особено ќе ја почитувам МПЦ во се и посебно почитувајќи го нејзиниот Устав и прописите што се донесени врз негова основа. И во сите дела и постапки ќе се раководам исклучиво од доброто и интересите на нашата Света Црква и татковина. И нема да се согласам со никаква измена што би била противна на нивните интереси. Како што верувам,

истоведам и работам, така нека ми помогне сезнајниот Бог. Пресвета Мајка Богородица, Светите Словенски рамноапостоли-солунските браќа Кирил и Методиј, Свети Климент и Свети Наум - охридските чудотворци и сите македонски светци”. ●

По изборот за поглавар за на Македонската православна црква

БЕСЕДА НА Г.Г. СТЕФАН

Стојќи на ова свето место, на тронот и под сводот на овој свети храм, пред лицето на овие избледени фрески, во храмот на охридските архиепископи, во овој споменик на лузните на нашата црковно - национална вистина, чувствувам потреба, пред сите вас, најпрво, да му се заблгодарам на Бога, зошто благослови да бидам да бидам избран на Црковно-народниот собор и востолитен, како пети архиепископ на возобновената Охридска архиепископија и поглавар на Македонска православна црква.

Нипшто не станува без Бога и секиј од нас, со негова помош,

г.г. Стефан ја потпишува свечената заклетва

постануваме ова што сме и го стекнуваме оно што го имаме. Но, во овој свет момент, кога најискрено станувам свесен за тежината што ја прифаќам врз моите недоволни искусни плеќи, утеха ми се зборовите на св. Павле, кој вели: „ Се можам со Христа, кој ми дава сила, зошто тој е и нашата надеж“.

Возљубни чеда во Господа, да се биде прв меѓу рамните на себе како поглавар на македонската православна црква, е исклучителна чест. Да се биде избран и востолитен за наследник на тронот Светиклиментов е голема обврска. Да се удостоите да бидете кормилар на духовниот македонски кораб е света задача. Господ ми е сведок дека и скажанивие мисли длабоко ги доживува мојава душа, исполнети со несекојдневен духовен трепет и дека, благодарение на искажаната доверба, еве, се удостоив да се вбројам меѓу првоерасите на нашава древна црква. Да се удостоите да им служите на сите преку крстот, заради Господа, е света жртва и е темел на единство, и во црковниот и во народниот соборен живот, па и во сите области на општественото дејствување. Затоа му благодарам на Бога што, преку милост своја, ми ја додели оваа одговорна Функција. Во ова време, да се биде поглавар на нашата света Македонска црква, потребни се и дополнителни сили и многу мудрост, за да се изнајдат вистинските богоугодни решенја, во секојдневниот живот на црквата и за однесувањето на секого од нас, како и да се одбере нај краткиот пат до конечното приваќање на возобновената Охридска архиепископија во заедницата на православните цркви. Двеиладигодишниот јубилеј од доаѓањето на Бога во тело на земјата е прекрасна прилика за севкупното христово, а особено за правосјавните цркви, да погледнат напред, напред и назад и околу себе, па да се надминат

во името на Христа - основачот на светата црква, и недоразбирањата, и негирањата и неорифаќањата на помалите и непризнати цркви, меѓу кои е и Македонската православна црква. Православието мора што поскоро да ги реши наталожените, децении и столетија, прашања од канонски, административен, или било кој друг аспект. Вистината и правдата македонска мора да бидат задоволени пред сите вистински последователи на Христа. Овој наш апел, од ова свето место, нека биде подадена рака кон сите православни помесни цркви, со искрена желба да бидеме и едно и заедно во Христа. Во тој поглед, особено, можат да ни помогнат соседните православни цркви, зашто тие најмногу знаат за Македонија, за македонскиот православен народ, за Македонската православна црква. Последниве години се почести се контактите со соседните сестрински православни цркви и можеме да очекуваме тие да прераснат во постојано меѓусебно почитување и прифаќање. Верувам дека во новиот милениум ќе зачекориме со ногу радости и на национален и на црковен план. Самостојната и суверена македонска држава и афтокефалната Македонска православна црква, се непобитен факт дека на нашата генерација и се падна во чест да го доживее исполнето македонско време, време - желба на многу македонски генерацији пред нас. Но, на оваа наша генерација по Божја вола и падна и во долг да ја пренесе и

г.г. Стефан чиноначалствуваше со светата литургија

гулемата одговорност пред минатото и особено иднината наша, одговорноста пред сите македонски генерацији. Од св. апостол Павле, па преку светие Кирил и Методиј светите Климент и Наум и сите светиюд нашиот род, како и Самоил и сите наши борци за самостојна црква и држава, се непобитна гаранција пред очите на светот и темелници врз кое можеме да го надградуваме македонското духовно и национално дело.

ГОЛЕМИОТ БОЖИ СВЕТИ АРХАНЕГЕЛ ГАВРИЛ Е БЛАГОВЕСНИК НА БОЖИТЕ ТАЈНИ. На св. праведни Јоахим и Ана им донел вест дека ќе им се роди ќерка Марија, **ПРЕКУ КОЈА СВЕТОТ ЌЕ СЕ СПАСИ.** На Дева Марија и донел блага вест дека ќе роди **СИН БОЖИ И ЌЕ МУ ДАДЕ ИМЕ ИСУС.**

Само еднаш се живее. Од тоа како го живееме, зависи каков ќе биде нашиот живот не само на земјата, туку и во вечноста. ●

НОВОГОДИШНО ПОСЛАНИЕ

П очнува новото броење на времето, така што последните три деветки (999) и единицата (1) пред нив ќе се заменат со 3 нули (000) и со двојка пред нив, што ќе трае десет века.]е престанат да важат старите несполнети формулари со првите ознаки 19.. и ние искрено се надеваме дека нема да се повторат несватливите војни. Ако пред 2.000 години во време кога се роди Богомладенецот Исус Христос се пишуваше хебрејски, латински и грчки, денес, во времето на компјутерите и несватливата вселенска брзина на сателитите, настанаа неброени јазици, филозофии и народи, но остана единствен Господ-Бог, Зашто верата во Бога - Господа е еднаква кај секој верен човек, независно на кој Господ - Господар му верува. Да се верува во Бога Господа е голема човечка придобивка. Таа вера во Господа го олеснува животот, го проубавува постоенето во кратко проживеаниот човечки век и остава невидлива можност за долг и вечен живот, иако во поинаква форма.

Македонските христијани се дел од големото христијанско семејство. Македонските христијани, независно каде се наоѓаат се горди и посебно ги дочекуваат новиот милениум од повеќе причини. Една од нив е што во историјата на христијанството, без никаква скромност, треба да напоменеме дека Македонија е првата земја во Европа на која стапи првиот христијански мисионер апостол Павел и тоа 50 години по Христовото раѓање. Најпрво луѓето во Македонија се сретнале и се запознале со верата на Исус Христос. Потоа, христијанските апостоли заминале по другите европски територии. Со Македонија и Македонците се поврзува уште една голема вистина, а тоа е дека првиот богослужбен јазик на основоположниците на сесловенската црква Свети Кирил и Свети Методиј беше македонскиот говор од околината на Солун пред повеќе од 11 века. На тој јазик беа преведени првите христијански книги и тоа беше првиот општословенски есперанто, јазик преку кој се ширеше христијанството. Првите македонски христијански епископи беа Свети Климент Охридски и Свети Наун Охридски, двајцата ученици на светите солунски браќа Кирил и Методиј, којшто го започнаа ширењето на христијанството уште во 886 година. Тие македонски првосвештеници ја основаа Македонската православна црква во лицето на Охридската патријаршија, којашто подоцна стана архиепископија. Значи, македонската црква е една од најстарите христијански цркви меѓу словенските народи. Иако првонапозната со верата на Исус Христос, иако, несомнено, постара црква и од руската или украинската, македонската црква е непризната од православните сестрински цркви. Дури ни ќерката црква - српската, не ја признава мајката - македонската православна црква, иако пред десетина години сослужувале на црковни богослужби македонски и српски архереи. Се сметаше дека со изборот на новиот поглавар на МПЦ ќе дојде до нејзиното признавање, ако учествуваат владци на сестринските православни цркви. Но до таква христијанска средба не дојде. Затоа пак, е интересно мислењето на новиот поглавар на МПЦ неговото Блаженство Г. Г. Стефан во врска со изминатите 2.000 години и почетокот на следниот милениум, што ги изрече при неговиот избор за прв меѓу еднаквите: "Илјадагодишниот јубилеј од доаѓањето на Бога во тело на

земјата е прекрасна прилика за севкупното Христово, а особено за православните цркви, да погледнат напред и назад, и околу себе, па да се надминат, во името на Христа - основачот на светата црква, и недоразбирањата, и негирањата и неприваќањето на помалите и непризнати цркви, меѓу кои е и Македонската православна црква. Православието мора што поскоро да ги реши наталожените со децении и столетија, прашања од канонски, административен, или кој било друг аспект. Вистината и правдата македонска мора да бидат задоволени пред сите вистински последователи на Христа. Овој наш апел, од ова свето место, нека биде подадена рака кон сите православни помесни цркви, со искрена желба да бидеме и едно, и заедно во Христа. Во тој поглед, особено, можат да ни помогнат соседните православни цркви, зашто тие најмногу знаат за Македонија, за македонскиот православен народ, за Македонската православна црква..."

Таква е и желбата на сите македонски православни верници, инаку лојални државјани на Република Словенија. ●

Претседател
Македонска православна заедница
во Словенија "Свети Климент Охридски"
Драги Стефанија

ИНТЕРВЈУ СО ГОСПОДИНОТ

НАУМ ТАШТАНОСКИ

ПОРАНЕШЕН ПРЕТСЕДАТЕЛ НА СОЈУЗОТ НА МАКЕДОНСКИТЕ КУЛТУРНИ ДРУШТВА ВО РЕПУБЛИКА СЛОВЕНИЈА

Г. Таштаноски со осамостјувањето на Р. Словенија, како многумина Македонци и вие се најдовате на ова тло, какви беа вашите идеи за зближување на сите Македонци што осатанаа во Словенија?

Прво е потребно да се каже дека уште во времето на поранешна СФРЈ, Македонците посебно во Љубљана со години се среќаваа еднаш годишно и тоа за Единаести октомври на заедничка прослава на овој

државен празник. Оваа традиција остана уште од времето кога такви средби организираше клубот на студентите од Македонија. Без разлика што тој клуб престана да работи во почетокот на осумдесетите тие средби со волантерска организација и спонтаност се одржуваа и понатака.

Оној момент кога Словенија ја прогласи својата самостојност. Македонците во Љубљана и мислам во цела Словенија почувствува некоја теснотија. Бидејќи наеднаш се најдовме "отсечени" од татковината. Таа теснотија кај поголем број Македонци предизвика чувство и потреба за поголемо зближување со цел во понатамошниот живот во Словенија да си го сочуваме својот идентитет. Истото тоа чувство ме превеваше и мене Пред осамостојувањето на Словенија моите контакти со Македонците во Љубљана и Словенија беа неформални и пријателски. Нејасната политичка ситуација во Македонија и Југославија во 1991 година, нас Македонците не натера уште повеќе да се зближуваме и поинтензивно да контактираме. Некаде кон крајот на октомври 1991 година дознав дека се формира иницијативен одбор за формирање на МКД во Љубљана (Словенија). Во тој одбор бевме многумина. Да неведам само неколкумина кои ја изнесоа главната работа на организиранјето на основачкото собрание: Трајче Андонов, професор д-р Драги Стефанија, Благоја Кулевски, Љубен Димитароски, Крсте - поп Стефанија, професор Крсте Димитровски, Душко Митрушевски, Сокле Кочовски, Димитар Гочев, Благоја Настевски, Даме Стојановски и уште многу други. Основачкото собрание се одржа на 19.1.1992 година во словенечкиот културен храм -Операта. Одзивот на Македонците во Словенија беше преку сите очекувања. На многу лица се видоа солзи и се почувствува голема еуфорија и ентузијам. Културното друштво го доби името МКД "Македонија" во Словенија и беше замислено како друштво кое ќе помогне во организација на повеќе МКД, таму каде што има поголема концентрација на Македонци во Словенија. Набргу избраното раководство на МКД, во кое бев секретар, се зафати со работа и како резултат на тоа брзо никнаа МКД во : Јесенице, Крањ, Марибор и Цеље. Заедничката идеја на сите што бевме членови беше да се зачува идентитетот на Македонците во Словенија да се пренеси чувство за

припадност на македонскиот народ на втората генерација и истовремено да афирмира на македонската култура во Словенија.

Господине Таштаноски какви се резултати на сите МКД денес во Словенија ?

Мислам, дека благодарјеќи на ентузијазмот на сите организирани МКД во Словенија не чувствуваме поголема одвоеност од нашата татковина. Денес со несмалена гордост можам да речам дека нема поминато месец, а да не се сретнеме или не се случи некој културен настан со македонски карактер на територијата на Р. Словенија. За тоа тоа секако најмногу допринесуваат МКД од: Љубљана, Крањ, Јесенице и Марибор.

Господине Таштаноски вложивте големи напори да се организира дополнителна настава за македонски јазик и национална култура во Словенија за најмладите македонци и како денес ја гледате иднината на ова поле - дополнителната настава?

Организацијата на училиштето за дополнителна настава на македонски јазик и национална култура за нашите најмлади во Словенија во почетокот на многумина им изгледаше како утопија. Меѓутоа тврдоглавоста понекогаш дава и резултат. Двајцата најтврдоглави на тоа поле бевме Душко Митрушевски и јас кои што со административна борба, дури и со политички закани успеаа да избориме согласност за организирање на дополнителната настава од страна на двете држави. Целта на организиранјето беше сосема јасна: да го зачуваме идентитетот на нашите деца да им ја пренесиме македонската култура, наследството и она што мислам јас дека е многу важно: **на нашите деца да им овозможиме поцелостен личен развој, на полето на способностите (интелегенција) и вербалното, комуницирање.**

Почетокот на работата беше над сите очекувања, бројот на учениците во сите градови каде што беше организирано училиште (Љубљана, Крањ, Јесенице, Марибор и Копер) беше повеќе од здоволувачки. Наставата се одвиваше редовно. Ентузијазмот на учителката ги зарази и родителите и децата. Децата ја посетуваа наставата и во следните неколку години. Како доказ дека училиштето на македонски јазик е успешно нека послужи и тоа што учениците кои поминаа низ училиштето постигнаа солидни и добри резултати и во редовното училиште. Добра дел од нив, во зависност од новните материјални можности, се запишаа на факултет, каде успешно студираат.

Мое мислење е дека во иднина, бидејќи интересот опадна, бројот на децата од школска возраст се намали, ќе треба далеку повеќе да се работи за убедување на родителите со цел тие млади деца да не останат еднојазични, односно ограничени на познавањето на еден јазик и една култура. Мислам дека е потреба да се најде нова форма на работа со која би се зголемила мотивацијата помеѓу децата и родителите. На ова посебно треба да проработат родителите и родителските одбори.

Г-е Таштаноски како поранешен претседател на Сојузот на МКД во Словенија како ја гледате организираноста МКД во Словенија и воопшто на сите Македонци кои живеат и работаат овдека?

Пред се да определам дека во Словенија живеат околу 5000 Македонци, распркани по целата територија. Тоа се стални жители во Словенија, а истовремено и словенечки државјани. Тоа е еден дел на Македонци кои живеат во Словенија, другиот дел се оние Македонци кои привремено работаат во Словенија. Нивниот број варира од 2000 - 3000. Третиот дел се македонски студенти кои студираат во Словенија, нивниот број е мал, но заради интелектуалниот потенцијал, што тие млади луѓе го носат се значајни. Оние Македонци, државјани на Словенија сме организирани во осум МКД и нивното изразување на македонскиот идентитет во главно е легализирано преку културните друштва. Македонците кои се привремено на работа не се организирани, но се почесто воспоставуваат контакти со друштвата и преку нив го изразуваат идентитетот и ги задоволуваат своите културни потреби. Значително за сите Македонци во Словенија е дека нивното образование, кај ретко кој го надминува средното

образование. Затоа работата во друштвата е отешкотена, бидејќи за воспоставување на права комуникација е многу потребно голема количина на испишана хартија односно писмено комуницирање, било на македонски јазик или на словенечки јазик. Досегашната работа на сите друштва беше препуштена на неколку ентузијастички од првата генерација на Македонци кои можат да комуницираат на двата јазика. Нивната работа беше успешна, впрочем од резултатите и организираноста тоа и се гледа. Но треба да се гледа напред за да се одржи и унапреди работата на друштвата ќе биде потребно да се делува во две насоки. Прво во раководствата на друштвата се повеќе да се вклучуваат Македонци од втората генерација, на нив треба се повеќе и повеќе да им се дава можности да ги изразат своите организаторски и креативни способности. Второ во работата на друштвата е потребно да се вклучат и Македонци кои се привремено на работа во Словенија.

Мислам дека со привлекувањето на овие луѓе кои со себе носат голем етнолошко културен потенцијал ќе се зголеми ефикасноста на работата на МКД во Словенија. ●

Зекирија Шаиноски

“ МЕЃУ ВАСИЛИЧАРИТЕ ” ПОВОД ДА СЕ ПОТСЕТИМЕ - ЗА ТРАДИЦИЈАТА И ПРАЗНУВАЊЕТО НА МАКЕДОНСКОТЕ МУСЛИМАНИ ОД ГОЛЕМА РЕКА - ДЕБАРСКО

... Сурова, сурова година,
до в година од амина
.....
голем клас на нива,
голем грозд на лозје,
полна куќа со дечиња,
полни трла со јагнца.,
многу жито по амбари,
сурова, сурова година
до в година до амина
суро...ааа!

На 14. јануари 1997 година, с. Горно Косоврасти Голема Река Дебарско, село во кое денес живеат исклучиво Македонци од муслиманска религија, 135 семејства и со 470 жители е статистичко - демографскиот преглед и етничкиот состав.

Денес, ова село, да не беше "негрижата на државата, ќе броеше некаде околу 300 домаќинстава. Многу го "сотре" миграцијата во шесте години на овај век кога, како секаде во Западна Македонија - крајот рекански така и ова село го зафати "болеста преселничка". Таа го испусте, за да потоа пак смогна сила, се намножи, еве денеска е полно иако боледува од активна

перманентна миграција, која се уште е присутна.

- Најпрвин и "први преселници" беа христијанските родови "семејства" кои до еден одидра, и никогаш не се варија, се ителија, кој во Битола, кој во Скопје, кој каде стигна и му беше господова среќа да свие ново гнездо, нова куќа и куќиште.

СЕ ПРИСЕГУВАМ:

- Од Вељовското маало не остана никој, ни Цветко, ни Арсо, ни Саре. Голема фамилија беа. Секој по две три машки деца, сите во Скопје "одседнаа". Да беа сите тука само овва мало ќе имаше повеќе од дваесетина куќи. А, Китановци, Спировци, Нелковски, Секулковци, Петревци, Ефтовци, Блажевци, Зафировци, Алексковци, Толевци, кои како родови беа тука и да не забораваме. Денес сите се во метрополата на Македонија, одамана тие се забораваја со калакн бел (варове камен) симболот на ова високо планинско село, мене мило, родно и драго, се надевам исто толку како и на мојот комшија Блаже Трпевичин, Славе Ефтов колку што го сакаа и чувствуваа за свое и Ламабе и Драган и Љупчо и Живко Ангеле и време, туку во таа проклета "преселничка шеста декада, на веков што измина."

Токму ги спомнувам нив, останатите ќе ми проста, зошто понатаму во насливов ја имам таа намера и во насловот и целта ми е друга. Овај пат, овај пат сакам да се вратам на детството,

кога јас живеав, таму со нив, кога за првпат ме вклучија во "василичари" сакаат дружина од големето "Г'улиовско маало" со која водеше и раководеше, тогаш повозрасниот Љубе Цветков-Веловски. Ете така сакам мојата "василичарска" импресија да ја вратам и свратам со времето 1953/54 година, ког јас имав 5-6 години, со суровица, шарена од разнобојна преѓа и торбиче нарамено, ме шетаа по селото, да ме даруваат. Ме носеше паметам мојот со кокомшијата и највозрасниот Љубе, одредуваше да собираат пари. А другите знаете каков што е Веле, и Борче, Тихомир и Ана и Голопка Веловска, кои ги паметам. Зошто тие се откорнаа, "а заколнети Горно Косоврашгани" - остана не од така дамнешно редот. Кој јуџки, кој тарана, кој пченка, граф, пастрма, шеќер, сирене, леб, брашно, но и пченканица, јаболка, срези и се. Се што ќе им беше дарувано од љубезните домаќинки, од сите на ред и правосални и муслиманки. Зошто исто славевме и заеднички го доживуваме тој ден "Сурва година!" а она што вештите "василичари" ќе го "украдеа" (тој ден можеа и да "крадат" ако не ги видеше домаќинката, простено им беше) се разбира тоа беше одмазда за скржавоста, се мисли на скржавите и црнии домаќинки кои ги затвораа портите и капикиците само да "не дадат", тоа што од нив го бараат "Суројчарите" - Василичарите.

- Василичарската ордија од раните зори - се собираше по маалата, (поделени во групи) за да се договараат, каде ќе се собираат и кој ќе им биде домаќин, а се разбира и да се договараат кој што ќе собира.

- Суровици, торби, дисаги, стапови, за тропане-увонци, китотарици и што не од реквизити има василичарите.....

- Ура, ура, сурова, сурова, година, до година, до амина, Суроа..а, суроа..а!

- Не беше "Василица" - привилегија само за малите, средните и неженетите. Василичари во нашето село одеја и женети и многу повозрасни. Но тие паметни се бархаа (се шаркаа) по лицето со јаглен боја и слично, т.е. се маскираа. Колку да не ги познаваат, а некои и во женска руба се облакаа (стар обичај бил тој) и невеста "машка" - правена. Се беше во знакот на добрата волја, смеја и расположение ми се чини. Тоа беше во мое време барем и најдолго очекуваниот ден во годината, за кого сите се радуваа и со нетрпение го очекуваа.

- Пред секоја порта домаќинката ги чекаше "Василичарите", зошто тие ако најдеја отворена врата, право се качуваа по чардаците и се што ќе видеа и им беше достапно "го зема-крадеа" - и тоа колку што можеа и цели "пастрми" земаа. Затоа од раните утра сите ги затвораа портите и се спремаа со што ќе ги даруваат "Василичарите". Во голема тежност спремаа: јуџки, тарана, пченка, граф мас, шеќер, ориз, и се што има драма "за да не ги оплачкаат Василичарите" тие тоа го правеја ако најдеа "неспреман домаќинка" сами се послужува, а лутене и кавги беше недругушено...!?

А од кога ќе беа "суројсани" домаќинките и нивните членови - за здравје и берикет и благославуваа и котарите и стоката за "полни трла со јаганца" здравје и живот и по луѓе и по добиток. А стопанот на куќата ќе ги даруваше со силни пари и така одеа од куќа до куќа. Од првата до последната куќа што беше во селото, без да водат сметка дали е богата или сиромашна. "Се разбира според тоа кој колку е имотен, толку им бараа но ни една куќа не прескокнува. Ако тоа се случеше, т.е. ако василичарите не влегле "навредени остануваа" - таквите семејства и од почит кон традицијата и адетот (обичај) дури и сами одеа да им однесат, за да не им се случи "такост" по стоката, луѓето...!??

..... За многу години, сурова година

..... За многу берикет, многу деца

да ви се полни куќата, трлата....

- Амин, в година повесели, порадосни

Некогаш "Василичарите" се собирале сред село - покрај голем оган што ќе го растапнеле, јаделе, пиеа - песни и ора играле. Преку оган прекореле за да трпат (долго да живеат). За мое време тоа го

немаше, ние се собиравме во одредена куќа, таму се готевеја разни јадења за сите "Василичари" "Тривари питулица" (Качамак) задолжително во која се ставаше паричка. Тој што ќе ја најдеше се сметаше за најсреќен - касметлија!! За потоа да му ја даде на домаќинот (стопанот) на куќата каде се собираа, а тој ја ставаше во кесата да му донесе многу пари.... низ годините.

... Но како годините доминуваа, и традицијата слабеше, а згора и "комунизмот" тутураше на многу нешта од обичаите се подоставија се подзаборавија. Но дека исчезнаа и не разновидноста не се обилни како некогаш.

Токму заради ова за "Василица" се најдов во моето родно Горно Косоврасти за да видам дали се уште традицијата постои, се негува, е присутна.

Не живеам ете и јас во моето село повеќе од 17 години откорнат а станав жител на градот. Појавив интерес да видам што се променило од Василичарските адеи - од она што јас го знам и овие денес. Голема разлика. Куп еден адеи од постанки и адеи исчезнале, не се извршуваат. Ожата рекол дека сето тоа биле "каурски работи" демек, немале ама баш никаква врска со "муслиманството" и полека се изоставаат. Но и дека начисто исчезнале не можеме да речиме.

Видов "суројчари" (василичари) со "суровици", видов торби нарамени, но само колку за адетот. Мали деца шета по селото и така по блиски роднини. Собира јуџки по некоја пара, за колку да се веселат кај своите блиски, да ги "суројсаат", за здравје и нешто повеќе. Немаше како некогаш "Василичари" кои шетаа по цело село, немаше "Василичарска вечер" и слично. Само забележав скоро во секоја селска куќа се вареше пченка (суви зрна) со луга (пепел) колку за адетот. А за вечера спроти "Василица" задолжително се уште се готви три-вари питулица. Се се сведело само на обично и импровизирано спомнување на денот. И тоа додека се живи постарите, а овие младите скоро и ништо не знаат.

Јас останав тој ден, донекаде задоволен, само зошто со една поголема група, помлади мои соселани - на широко и на долго расправавме за нашата традициски корени за потеклото за "Василица", за останатите празници кои некогаш се празнуваа. Билким го сторив успешен денот и мојот човечки долог. Да ја пренесам традицијата, специфичноста на нашето живеење. А овај нагис повторно го правам во тој правец за да се чита, да се знае за нашето минато. А уште повеќе потомците на исламизираните македонци за да се правилно осознаат и сето ова им биде "добро оружје" во борбата со оние кои ни натегаат, турска, албанска и друга национална припадност одзем онаа на која и припаѓаа МАКЕДОНСКАТА, без оглед што приповедаме муслиманска религија. Нашите корени се македонски, како што се јазикот, обичаите и традицијата.

Затоа секое истото го потврдуваат наврќање кон коренот не прави посилни, по прашањето, кој? и што сме? по нашата народносна припадност, како за оние кои го препишуваат "верското" - за националното, така и за оние кои поради нешто "Верско" неможата да сватат - дека сме Македонци - Нашата религија пречи да бидиме тоа што сме -Македонци.

Напротив, овј 14. јануари, се договоривме, со повеќе мои соселани да ја прославаме следната, да ја прославаме следната "Василица" исто као пред 50 или 100 години се славеа, ама токму така. Исто, потполно исто. Ја завршив мојата посета, се разделувам со моите соселани убедени како зеница во око да го чуваме нашата традиција, обичаји и адеи.

ЗА МНОГИ ГОДИНИ, СУРОВА ГОДИНА, ДО ГОДИНА ДО АМИН.....!!!!

РАЗГОВОРОТ Е ВОДЕН СО ХЕВАД \УЛИОСКИ - ПРЕТСЕДАТЕЛ НА ЗАЕДНИЦАТА НА МАКЕДОНИТЕ МУСЛИМАНИ НА Р. МАКЕДОНИЈА

Подготвил Атанас Продански, Крањ, 1.7.1997 година

ИЗВЕШТАЈ ЗА РАБОТА НА СОЈУЗОТ НА МАКЕДОНСКИТЕ КУЛТУРНИ ДРУШТВА ВО СЛОВЕНИЈА ВО ПЕРИОДОТ ОД 31.1.1999 ДО 7.11.1999

А. ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА СРЕДСТВА ЗА РАБОТА ПО ПРОГРАМИ ПРЕДЛОЖЕНИ НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА КУЛТУРА И СКЛАДОТ ЗА ЛЌБИТЕЛКИ ДЕЈНОСТИ

Во согласност со статутарните одредби за координација на Македонските културни друштва Сојузот на македонските културни друштва во изминатиот период ги изврши следниве активности кои овозможуваат дел активности на поедини друштва да се одвиваат несметано.

Во оквир на функцијата за застапување на македонските друштва со Министерството за култура на Р Словенија и со Републичкиот склада за љубителски дејности Сојузот ги повлече средствата кои беа предвидени за исполнувањето на одобрените програми на поедини друштва. Од страна на министерството за култура на Република Словенија беа одобрени односно беше прифатен предлогот за софинансирање на овие програми:

МКД МАКЕДОНИЈА - ЛЌБЌАНА

Музичко сценски двојазичен рецитал на македонска поезија, побарано софинансирање во висина од 275.000 сит (финасирањето одобрено - средствата повлечени и наकाжани на МКД Македонија) - рециталот изведен

Организација на концерт на македонска етно музика, побарано софинансирање во висина од 418.000 сит (финасирањето одобрено - побарани се средствата кога ќе пристигнат ќе мора да се накажат на МКД Македонија) - концертот изведен

МКД "СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ" - КРАЌ

Културни денови на сесловенските просветители, побарано софинансирање во висина од 290.000 сит (финасирањето одобрено - средствата повлечени и накажани на МКД "св. Кирил и Методиј" -Краќ) - програмот изведен. Етно - фолк средба Краќ 99 побарано софинансирање во висина од 450.000 сит (финасирањето одобрено - средствата повлечени и накажани на МКД "св. Кирил и Методиј" -Краќ) - програмата изведена. Од страна на Министерството за култура не беше одобрено финансирањето на следниве програми:

МКД "ИЛИНДЕН" - ЈЕСЕНИЦЕ

Настап на меѓународниот фолклорен фестивал "БИТОЛА 99", Настап на фестивалот на македонски народни инструменти "Марко Цепенков" во Прилеп.

МКД "БИЌАНА" - МАРИВОР

Настап на фестивалот на младите фолклористи "Мајски денови" во Штутгарт

Сојузот на МКД истовремено поднесе и програм за целогодишно финансирање на друштвата до складот за љубителски дејности на Словенија. Вредноста на поднесениот програм беше 4.235.000 сит. Одобрени средства од страна Складот се 650.000 сит. Во октомври е испратено барање за овие средства. Очекуваме овие средства да ги добиеме во ноември 1999. На жиро сметката на СМКД во ноември треба да пристигната уште 418.000 СИТ од страна на министерството за култура, кои се наменети за

финасирање на програмот Етно концерт на МКД Македонија. Во оваа 1999 година на основа на конкурсот кој го објави Министерството за култура на Р Словенија во договор со сите друштва кои се членови на СМКД беа испратени следниве програми и за нив се побара делумно финансирање.

Издавање на поетска збирка 10X10, предлагател СМКД, уредник на збирката проф. Д-р Драги Стефанија, оценета вредност на целиот проект 450.000 СИТ, побарано софинансирање од Министерството за култура 170.000 СИТ, програмот е уврстен на предностна листа.

Еднодневна ликовна колонија на младите членови на МКД, предлагател СМКД, оценета вредност на целиот проект

250.000 СИТ, побарано софинасирање од Министерството за култура 100.000 СИТ, програмот е уврстен на предностна листа за финасирање со 50.000 СИТ, Печатење на поетска збирка на

Љубен Димкаровски, предлагател МКД "Македонија" - Љубљана, оценета вредност на целиот проект 450.000 СИТ, побарано софинасирање од Министерството за култура 150.000 СИТ, програмот е уврстен на предностна листа

4. Двојазични музичко сценски рецитал, предлагател МКД "Македонија" - Љубљана, оценета вредност на целиот проект 450.000 СИТ, побарано софинасирање од Министерството за култура 250.000 СИТ, програмот е уврстен на предностна листа Етно концерт на македонска музика, предлагател МКД "Македонија" - Љубљана, оценета вредност на целиот проект 1.450.000 СИТ, побарано софинасирање од Министерството за култура 450.000 СИТ, програмот не е уврстен на предностна листа (можно е финансирање од резервни средства)

Македонски етнолошки "хапнинг", предлагател МКД "Илинден" - Јесенице

оценета вредност на целиот проект 450.000 СИТ, побарано софинасирање од Министерството за култура 200.000 СИТ, програмот е уврстен на предностна листа

Илинденска средба 2000, предлагател МКД "Илинден" - Јесенице, оценета вредност на целиот проект 700.000 СИТ, побарано софинасирање од Министерството за култура 350.000 СИТ, програмот е уврстен на предностна листа

2. ЕТНО - ФОЛК средба Крањ 2000, предлагател МКД "св. Кирил и Методија" - Крањ, оценета вредност на целиот проект 2.080.000 СИТ, побарано софинасирање од Министерството за култура 1.030.000 СИТ, програмот е уврстен на предностна листа

8. ДЕНОВИ на св. Кирил и Методија, предлагател МКД "св. Кирил и Методија" - Крањ, оценета вредност на целиот проект 715.000 СИТ, побарано софинасирање од Министерството за

култура 340.000 СИТ, програмот е уврстен на предностна листа Учество на фестивалите во Македонија - Скопско лето, Охридско лето и Илинденски денови, предлагател МКД "св. Кирил и Методија" - Крањ, оценета вредност на целиот проект е 2.160.000 СИТ, побарано софинасирање од Министерството за култура 1.010.000 СИТ, за меѓународните програми немеме никаква информација, веројатноста дека ќе се софинасираат е мала.

11. Мајски денови на фолклорот во БОБЛИНГЕН, предлагател МКД "ИЛИНДЕН" - ЈЕСЕНИЦЕ и МКД "БИЉАНА" -МАРИБОР, оценета вредност на целиот проект 1.250.000 СИТ, побарано софинасирање од Министерството за култура 550.000 СИТ, за меѓународните програми немеме никаква информација, веројатноста дека ќе се софинасираат е мала

Оценета вредност на проектите за кои е побарано софинасирање од Министерството за култура во 1999 год, 10.405.000,00 СИТ, Побарани средства за финансирање на проекти од Министерството за култура, 4.050.000,00 СИТ, (без средствата за гостувања во Македонија и во Германија се побарани 3.040.000,00 СИТ), Веројатно одобрени средства за финансирање на осум програми

2.540.000,00 СИТ

За очекување е Складот за љубителски дејности, да одобри финансирање на програмите на заедницата во висина од околу 650.000 СИТ.

Од горе наведените податоци се гледа дека од година во година се зголемува бројката на средства кое Министерството за култура е спремно да ја издвои за изведување на поедини програми. Напоменувам дека се работи за финансирање на програми со реална основа, односно на програми кои се одвиваат на територијата на Словенија и го збогатуваат културниот живот во Словенија.

Во 1998 год Министерството за култура донесе решение да не се финансираат гостувањата на поедини друштва нити во матичната земја а уште помалку во други земји.

Немаме прави информации дали и оваа година ќе биде донесено такво решение но сите индикации зборуваат за тоа дека истото решение ќе остане на снага и оваа година.

Ако ова го земеме во обзир и ако ги погледаме неведените бројки ќе видиме дека за вакви гостувања бараме софинасирање на министерството за култура во висина од 1.560.000, 00 СИТ.

Ваквите барања се, по мое мислење претерани и нереално е да очекуваме и во блиска иднина ставот на министерството за култура да се промени.

Во иднина ќе мораат да се побараат други извори на (само) финансирање на овие гостувања кои имаат големо мотивациско значење за членовите на поедини друштва.

Б. ИЗВЕДУВАЊЕ НА ПРОГРАМИТЕ КОИ ГИ ПРЕДЛОЖИ СМКД ЗА ФИНАСИРАЊЕ ВО 1999 ГОД

Сите програми кои беа финансирани од страна на

Министерството за култура на Словенија во 1998 година беа изведени и повеќето од нив предизвикаа задоволство не само кај членовите на поедини друштва туку имаа одзиви и во пошироката културна јавност во Словенија. Пред се два програми делумно финасирани од Министерството го привлекоа вниманието на пошироката јавност. Тоа беа Музичко – поетскиот рецитал во Лјубљана и ЕТНО - ФОЛК фестивалот, КРАЌ 99.

Посебно големо признание добивме од Министерството за култура за организацијата на ЕТНО - ФОЛК фестивалот, кој предизвика интерес при скоро сите етнички културни друштва. Идејата овој фестивал да стане традиционален и уште повеќе да го зголеми нивото на квалитет и организираност е во целост прифатена од сегашната структура на Министерството за култура. Затоа мислам дека треба да се одаде признание на организаторите (МКД Св. Кирил и Методи и лично на претседателот Атанас Продански).

Оваа организација не промовира нас Македонците како организирана заедница која може и треба да работи на поголемо поврзување помеѓу етничките културни друштва во Словенија. Убеден сум дека секој програм од ваков тип ќе добие поддршка од страна на пошироката културна заедница во Словенија, затоа нашите друштва треба да се ориентираат на вакви програми.

В. ИЗВЕДУВАЊЕ НА ПРОГРАМИ КОИ СЕ КООРДИНИРААТ НА НИВО НА СОЈУЗОТ НА МАКЕДОНСКИ КУЛТУРНИ ДРУШТВА

Во овој вид на програми пред се стаѓа организацијата и ширенето на дополнителната настава по македонски јазик и култура. Техничката организација на училиштето е добра. Со словенечкото министерство за школство и спорт веќе со години имаме добри односи и од таа стране немаме никакви пречки, напротив министерството ни оди во пресрет со помош при едукација за вршење на ваков тип на настава. (семинари и сл.) На наша заедничка голема жалост мораме да констатираме дека заинтересираноста за дополнителната настава се повеќе и повеќе стаѓа.

Тоа е посебно очигледно во Љубљана каде што бројот на учениците константно опаѓа а заинтересираноста на родителите кои имаат школски деца е се помала.

Нешто слично се случува и во Јесенице, додека Марибор и Крањ имаат сеуште задоволителен број на ученици.

Причините за ваквата ситуација се веројатно повеќеслојни, но во прв ред лично можам да ги идентифицирам следниве:

- се помал број на деца Македончиња од основношколска возраст;
- се поголема асимилација на Македонците во Словенија;
- се помал ентузијазам кај родителите;

низок степен на образование, кај родителите на школските деца, и заради тоа отсутност за разбирање за значењето на дополнителната настава;

“голема грижа” на родителите нивното дете да не биде “преоптеретено” со дополнителната настава; недостаток на материјални средства за подигање на мотивацијата и кај учениците и кај родителите; нема поблиска поврзаност со министерството за школство и спорт во Македонија или уште погрубо речено министерството за школство на Македонија овој сегмент го има потполно занемарено и тоа во смисла на припрема на програми, дотирање на одредени нови замисли (екскурзии), припрема на аудио визуални средства, други технички помагала и сл. Контактите со министерството за школство во овој период беа редки и завршуваа на банални изговори: “количината на книшките е потрошена можеби догодина ќе печатиме нови”, “немаме учебници”, “учебниците треба да се

платат”, “детските списанија барајте ги вие сами од издавачите” итн.

Но и покрај тоа нашите најмлади, кои ја посетуваат наставата по македонски јазик и култура тоа го чинат со големо задоволство и детска разиграност. Тоа го видовме на нивните традиционални средби во:

1. Водникова Домачија во Љубљана во февруар 1998 на полуидишната поделба на книшки; На “такмичењето” на 7. денови на сесловенските просветители во Крањ; Во Марибор на крајот на школската година при поделбата на школските книшки;

Веројатно најголема мотивација за учениците, и нивно сплотување е организиран пристап во смисла на организирање на мали фолклорни групи, каде полека би се пенетрирала мислата за македонското културно богатство. Примерот на Крањ тоа најдобро го потврдува.

Во изминатата година СМКД материјално ги подржа а делумно и ги координира сите акции кои се одвиваа на теренот а во нив зедоа учество повеќе македонски културни друштва:

- Велигденската прослава;
- Прославата по повод на денот на независноста;
- Етно фолк фестивалот Крањ 99;
- Сите средби на нашите најмлади;

За одбележување е дека се повеќе и повеќе друштвата, членки на СМКД успеваат самостојно да организираат културни средби со значаен успех.

Такви се средбите кои оваа и минатата година ги организира "Ватрослав Облак" – Целје.

Во текот на работата на СМКД во оваа година се покажа односно спонтано се напушти концептот на организација на таканаречените "централни прослави", бидејќи скоро на сите организирани средби беа присутни скоро сите друштва. Затоа како прашање кое треба понатака да се реши дали е добро именувањето "централни прослави", што по некоја логика остана од порано или не е ли поарно оние прослави што се навистина јубилејни се наречат "јубилејна прослава" и при покривањето на трошковите и при исполнувањето на програмата учествуваат поголем број на друштва. Координацијата на такви прослави би ја презел организациски одбор кој го избира претседателството на СМКД.

Евентелните вишкови би се поделиле со заклучок на претседателството, а евентуелните губигоци би се покривали од резервата на жиро рачунот на СМКД. Се разбира во колку таа резерва се оствари.

ОПСЕРВАЦИИ ЗА РАБОТАТА НА СМКД И ПОЕДИНИ ДРУШТВА

Во изминатиот период СМКД работеше према принципите кои се запишани во Статутот со цел да ја исполни својата основна задача координација на работата на друштвата и грижа за административна работа, со цел да се загарантира материјална основа за изведување на работа на друштвата односно за оние програми кои беа заеднички договорени односно предлагани од страна на друштвата.

Колкав беше успехот на работа на овој состав на претседателството на СМКД е прашање на кое веројатно ќе се одговори дури тогаш кога ќе имаме некоја временска дистанца. Што се однесува до координацијатана работа на друштвата работата на претседателството беше редуцирана на тоа да се потврдат постоечките програми односно да послужи како информатор на збиднувањата во поедини друштва.

Многу убави иницијативи се родија на состаноците на претседателството но многу малку беа реализирани (алманах на СМКД, заеднички изложби итн.).

Моја оценка е дека до реализација на вакви иницијативи не дојде бидејќи помеѓу нашето членство има многу малку луѓе кои после дадената иницијатива се зафаќаат со физичка работа за исполнување на истата. Можеби е тоа така заради тоа што поголем дел од нашето членство е јазичко неспретно и тоа во двата јазика: и словенечки и македонски. Оние што тоа би можеле да го направат се малкумина, или не се појавуваат во нашата средина.

Решение на овој проблем е во што поголемо ангажирање на млади луѓе условно речено "писмени на двата јазика". Такви луѓе во досегашниот состав немаше односно исчезнаа поради непознати причини.

Што се однесува до втората задача на СМКД, тоа формирање на материјална база за изведување на специфични програми на друштвата мислам дека беше максимално (во рамките на дадените можности) исполнета.

Кратко во последниве две години Министерството за култура има финансирано преку СМКД програми во вредност од 3.167.000 СИТ а како што горе наведов за финансирање на проекти во 1999 најверојатно се обезбедени најмалку 2.540.000 СИТ.

Што значи дека во овој период се се придобиели средства преку Министерството за култура во висина од 5.707.000.

Покрај овие средства редовните "дотации" од страна на Складот за љубителски дејности во износ од околу 600.000 СИТ

се делат по договор помеѓу членките на СМКД.

Покрај овие приливи, поедини друштва многу добро соработуваат и со општинските организации и средствата кои ги добиваат од нив не се мали. Посебна добра соработка со општинскиот испостави на складот за љубителски дејности односно општинските ЗКОС абележуваме во: Марибор, Крањ и Целје. Другите друштва по мое сознание премалку го користат овој потенцијален вир на финансирање. Всушност тоа зависи и од организираноста на друштвата и од способноста на нивните раководства да воспостават прави релации со општинските културни организации.

Во изминативе две години ситуацијата околу организираноста на друштвата полека се искристализира.

Како што е познато СМКД го составуваат осум члена, заедно со православната македонска општина, која не е предмет на оваа анализа.

Друштвата членови на СМКД можат по својата организираност да се поделат на две категории:

Друштва со поголем број на членови концентрирани во една општина:

Лјублјана, Крањ, Јесенице, Марибор

Друштва или со мал број на членови или распршени на повеќе општини:

Железници (Шкофја Лока), Целје, Копер (Обала)

Заради ваквата состојба и работата во овие друштва е различна, различен е пристапот кон постигнувањето на основните цели заради кои друштвата се формирани.

Првите четири друштва функционираат на еден начин, додека од другите три друштва функционираа како организатор кои ги следи целите запишани во нивниот статут само МКД "Ватрослав Облак" од Целје, другите две друштва практично постојат само на хартија.

Зошто е ова така веројатно ќе треба да се побара одговорот меѓу нив самите.

Сите друштва се борат со еден основен проблем: намалување на бројот на активните членови.

Причините за оваа појава можат да бидат во тоа што е надминат ентузијазмот од раните деведести години, организираноста во друштвата не е доволно ефикасна, можност за афирмација не е дадена на сите потенцијално активни членови. Моје мислење е дека сите овие фактори се присутни и дека е потребно во понатамошната работа да се поведе сметка за тоа. Наиме ако ваквиот тренд продолжи, ќе се случи тоа да имаме "раководства" на друштва кои се наменети сами на себе. Излезот од оваа ситуација го гледам во следново:

Побрзо и порадикално менување на раководствата на друштвата; поголемо вклучување на младите (втора генерација) во раководствата на друштвата; Првите чекори во оваа насока ги има направено МКД Македонија - Лјублјана и тоа веќе дава некои резултати.

Сличен чекор направи во 1997 и МКД Илинден - Јесенице но тоа беше после една година, по моја оценка, насилно прекинуто така да имаме ситуација кога младите не сакаат да се вклучат во организација или работа на друштвото.

Во другите друштва младите се предмет на работа а многу малку се вклучени во активно одлучување за програмите за нивните интереси итн.

Мислам дека работата за младите, со младите и од младите е перспектива која единствено може да даде гаранција за обстојот на сите друштва.

И ова нека биде порака за следното раководство на СМКД и на сите МКД. ●

Наум Таштаноски

МАЛ СЛОВЕНЕЧКО - МАКЕДОНСКИ РЕЧНИК

Творците на "Малиот словенско - македонски речник" се д-р. Драги Стефанија (на македонскиот дел) и д-р.Тоне Претнар (на словенскиот дел). Речникот е издаден веќе во второ издание под спонзорство на Универзитетот во Љубљана и Сојузот на македонските друштва во Р.Словенија. Речникот се продава во друштвото "Св. Кирил и Методиј" од Крањ по симболична цена 1000 СИТ за примерок.

Книгата "Мал словенско - македонски речник" е експериментален речник извлечен од новинарски текстови на македонскиот дневник "Нова Македонија" (од септември до декември 1981 година). Македонскиот дел е превземен од »Основен честотен речник на "Нова Македонија"« (Љубљана 1991, ЗИФ). Наречен е основен, бидејќи се земени првите 4000 (овде околу 200 повеќе) зборови, што најчесто се повторуваат, а тие, според Цифровите закони, го покриваат со 97.5% повторливиот лексички фонд во секој јазик. Во нашиов пример тоа е македонскиот. Значи тој што ги знае зборовите од речников треба да го разбира весникот "Нова Македонија" или другите македонски весници, радија или телевизии со само 2.5% непознати зборови. Притоа, се разбира, мора да ја познава македонската граматика. •

Зоран Продански

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta
Oddelek za slovanske jezike in književnosti

Dragi Stefanija - Tone Pretnar
Драги Стефанија - Тоне Претнар

MALI
MAKEDONSKO - SLOVENSKI
SLOVAR

МАЛ
МАКЕДОНСКО - СЛОВЕНЕЧКИ
РЕЧНИК

Ljubljana, 1998

ОТВОРЕНО ПИСМО ДО ОБСЕ

Во 1913 година, за време на Балканските војни, нашата татковина Македонија, беше поделена. Нашите предци и родители останаа во делот на Македонија којшто погладна под Грција. Пред педесет години, за време на Граѓанската војна во Грција, опасноста ги зафати нашите домови во северозападниот дел на Егејска Македонија (грчкиот дел на Македонија) и нашите животи се најдоа во опасности. Егзодусот на децата опфати над дваесет и осум илјади мали момчиња и девојчиња. Некои од нас имаа две, три или четири години, а нај старите помалку од четириесет. Некои од децата дури и неможеа и името да си го кажат. По неколку месеци бевме загрижени од страна на организациите на Црвениот Крст во Југославија и во источноевропските земји. Никој од нас неможеше да разбере зошто моравме да замине од нашите домови, за да живеме во туѓи земји. Многу години подоцна, кога пораснавме и станавме свесни за тоа што сме, одеднаш дознавме дека грчката држава не прогласила за емигранти и политички непријатели на Грција. И покрај фактот што од нашата родна земја бевме одведени

без наша согласност, ги загубивме сите наша права само поради тоа што сме родени таму како Македонци. Повеќето од "децата бегалци од Егејска Македонија" денес живеат во Република Македонија. Илјадници најдоа свој нов дом во Австралија, Канада и САД, а неколку стотици останаа во земјите на поранешниот Советски Сојуз и во другите источно-европски земји. Сите овие земји ни обезбедија можност за пристоен живот и ние на тоа им сме благодарни. Но, нашата несреќа продолжува, кога станува збор за земјата на вашето раѓање. Ние сме деца на разделени семејства, од кој дел живеат во границите на Грција. Природно е што тежнеме кон тоа да се соединиме. Но, грчката држава ни го одрекува тоа право. Притоа, Грција не покажува почитување на одредбите од Завршниот документ од Хелсиншката повелба, особено на оние со кои се гарантира контактирањето и редовното среќавање меѓу членовите на разделените семејства. Нам не ни е дозволено да се вратиме во нашите родни места, дури и како туристи. Неможеме да добиеме влезна виза за Грција, дури и кога сме поканети на крштовки или свадби на блиски роднини. Не ни е

дозволено да одме ниту на погребни на членови нашито нај тесно семејство. На крајот, одземено ни е и правото на поседување и управување со имотите што ни ги оставиле нашите претци. Грчкото законодавство има создадено непрестовни пречки за сите нас коишто сакаме да се вратиме во Грција и да си ги бараме имотите. Во одделени случаи, кога член на Здружението ќе поднесе формално барање да се врати во земјата во која што се родил, од него се бара да се декларира како "Грк според раѓање", што значи од него се бара да се откаже од својата македонска националност. Наша човечка обврска е да ве запознаеме и да ви обрнеме внимание на овај проблем што го создаде Грција, која што е потписник на Хелсиншката повелба. Грција не исполнува ниту една обврска што произлегува од потпишаната повелба, кога истата треба да се примени на Македонците. Нашето Здружение ги цени и целосно ги почитува напоритена потписничките на Хелсиншката повелба за човековите права и ние навистина веруваме во искрениот приод кон нашите укажувања. Оставаме на вас да пресудите за се оно што го рековме во овој наш апел. Се надеваме дека вие ќе сторите се што е во вашите можности и ќе влијаете врз грчката Влада да ги исполнува превземените обврски, потпишувајќи ги меѓународните договори за човекови права и да се прекине

нашата дискриминација, како деца бегалци. Дискриминација која што трае и денес, кога ние сме луѓе на постара возраст. Се надеваме дека ќе ја прашате Грција зошто не ни дозволува да се вратиме во нашите родни места, не ни враќа и оноа што ни припаѓа и зошто не ги признава нашите човечки права.

• **Здружение на децата бегалци од егејскиот дел на Македонија**

Приредил Атанас Продански

КОИ СЕ МАКЕДОНЦИТЕ МУСЛИМАНИ

ДРАГИ СОНАРОДНИЦИ!

Н е би сакал да навлегувам, игориски или научно кои се македонците муслимани, зошто за нив е доста пишувано од голем број македонски историчари, етнологи и други научни и културни работници не само од Македонија туку и од други држави. А доста од вас имате прочитано или слушнато кои се македонците муслимани со Исламска вероисповед. Но денес некои тоа ги буни или се во некоја друга заблуда, мислејќи дека се Македонци само оние кои се со правосавна религија. Но јас се прашувам воедно и вас ве прашувам кои се тие Македонци што се Атеисти, Католици, Евангелисти, Методисти или други вери. А не има и доста Македонци кои сме само крстени, а никогаш не сме влегнале во црква, и ништо не незнаеме за верата или верските празници, а со тоа што носиме православни имиња, се икажуваме за толку големи Македонци, да си земеме право да на тие Македонци, кои и како ние не ја бирале самите верата, ниту имињата, а ги нарекуваме Турци или Шиттари, а добро знаеме дека зборуват многу почисто книжевно литературно од многуте нас и да имат исти обичаји и култура, а по душа и по срце се Македонци, и тоа големи патриоти што досега имаат повеќе пати докажано како во втората светска војна така и за времето на осамостојувањето на Македонија. Јас знам дека вие знаете да верата е лична работа на секој лично, но сепак ве прашувам, браќа со различни вери можат ли да бидат браќа? Еден е православен, а другиот е во некоа секта или атеист, или по ваше доволно е да немаат само муслиманско име. Македонки и Македонци зар не е доста што

не делеа сите комши, што уште не признават, некои како народ, други како држава, трети не ни ја признават верата, јазикот, други ни ги земат светците, поетите, народните херои, други пак не нарекуват се, само македонци не, па барем ние добро знаеме колку многу боли кога на некој му земаш душата, односно идентитетот.

Јас мислам дека сме сите Македонци, кои работиме за доброто на Македонија не само во татковината, туку и во дијаспората, време е да се прашаме; Што јас на прв и придонесов за Македонија? А не да се занесуваме што корист или полза имам од Македонија. Таа сиромашна Македонија, која на сите ни овозможи да израсиниме, да се школуваме, и ни овозможи да одиме по целиот свет, а да не се срамиме да речиме дека сме Македонци во ни една смисла, пред никого и никогаш. Затоа сите кои се делите на верска основа, било во Македонија или во дијаспората, а по што не нема многу, време е да сватиме дека верата не треба да не дели, туку само Македонство да не обедини. Само така можеме да останеме како држава и народ и воедно да им помгнем и на нашите Македонци, кои се уште не се слободни и не им е дозволено да го искажат својот идентитет.

Затоа ги повикавам и Македонците – муслимани, да не наседнуваат на вакви или слични провокации, како со не признавање на православни имиња, или слично, давајќи им повод на некои лаици да бидат уште посилни. А со тоа уште повеќе се одалечуваме едни од други, а сме свесни дека сите сме Македонци. •

Подготвил Атанас Продански, Крпн

ПРОГРАМА ЗА 2000 ГОДИНА

15.01.2000. ПРОСЛАВА на СТАРА НОВА ГОДИНА –“СВЕТА ВАСИЛИЦА”

20.05. до 28.05.2000. МАЈСКИ ДЕНОВИ ПОСВЕТЕНИ НА “СЕ СЛОВЕНСКИТЕ ПРОСВЕТИТЕЛИ СВЕТИ КИРИЛ И МЕТОДИЈ” КРАЊ

20.05.2000, Сабота, четврто изборно собрание, културна програма на драмската и рецитаторската секција , фолкорната и пеачката секција, кфиз знаење по македонски јазик, историја и географија , изложба на македонски уметници од Македонија или дијаспората. (Шмартинскиот Дом - Стражишче) ,

21.05.2000, Недела, турнир во мал фудбал од отворен тип (основното училиште “Луѓијан Селак во Стражишче”) ,

23.05.2000, Предавање на познат предавател за македонската култура и историја,

24.05.2000, Забрзан шаховски турнир од отворен тип (Шмартински дом во Стражишче) ,

26.05.2000, Заклучна приредба: настап на пет до шест фолкони секции , а до касно во ноќта заедничка игранка (Шмартински дом во Стражишче) ,

28.5. Недела резервиран термин за турнирот во мал фудбал (Основното училиште во Стржишче) ,

24.6. и 25.6.2000, 2. ЕТНО ФОЛК КРАЊ 2000. (сала на Примсково Крањ) ,

Планираме десет етнички склади од Словенија и од дијаспората две, и една од Македонија, која со себе ќе донесе и добра музика, за забавата до утрнските часови.

28.07. до 06.08. Турнеја по Македонија, Илинденски денови, Скопско лето, Охридско лето и одмарање во некој камп на Охридското Езеро.

26.08.2000, Традиционални пикник за Света Богородица (Шкофја Лока –Стари Град) .

ПОКРАЈ СПОМЕНАТИТЕ ПРОЕКТИ СТАЛНИ АКТИВНОСТИ на МКД КРАЊ се:

- Грижа за училиштето т.с. за учениците кои ја посетуваат наставата по македонски јазик и национална култура .
- Вежби на драмската и рецитаторската секција,
- Вежби на фолкорната и пеачката секција, секоја сабота или недела,
- Управниот Одбор приредува и организира разни приредби и настапи , како што се во Марибор, Џеље, Јесенице, Изола, Предвор, Вртојба и два до три настапа пред својата публика,
- Непланирани прифак’ана на понекоја македонска фолкорна група при наминувањето низ Словенија , нивното прифаќање и смастување по нашите домови.

Прифаќање на покани и на некоја словенска или етно фолкорна секција .

Атанас Продански

Македонско културно друштво

“Свети Кирил и Методиј” Крањ Издава:

Ц Р В Е Н И А Ф И О Н

Песни од Трајан Јовановски – Брадарски

Кон поезијата на Трајан- Брадарски

Трајан Јовановски – Брадарски веќе 20 години пишува поезија и нешто малку поетска проза. Роден е во Кумановското село Винаца на 5 јуни 1951 година, во скромно земјоделско семејство. По домородното основно образование учи во воено училиште во Сараево и станува подофицир на служба во Словенија. Од здравствени причини е пензиониран. Потоа завршува Педагошка академија – дефектнологија – во Љубљана, каде што живее подолго време. Денес, со својето семејство живее во Мурска Собота. Трајан Јовановски е, навистина, беснекаво наметнато поетско искуство. Тој пишува како што чувствува – во еден момент. Тој е тивок темперамент, но “нема време за чекање”, како што вели низ рефренскиот стих во повеќе песни. Сопштува директно се што мисли, да несе заборава, зашто времето минува. Заради “минливоста на времето”. Трајановите песни се, понекугаш недоречени... (на крајот) и (на почетокот) ... неизречени! Кога нешто сака да рече тогаш вели, но нешто прво пропушта, а потоа испушта.

Книшката со песни Црвен афион, именувана според желбата на авторот пред 6 годни кога требаше да ја објават, како да е единствена, иако, глобално е во два дела – кошто се непосредно поврзани. Единственоста е во **ЉУБОВТА**, а двата дела се: жената и блиските (ронини и пријатели) .

Може, без претерување, да се рече дека песните на Трајан Јовановски- Брадарски се преполни со хуманизам. Поубава порак и не може да се остави.

Драги Стефанија

Подготвил Атанас Продански

СПОНЗОРИ:

САВА д.д. КРАЊ

ИСКРАТЕЛ д.о.о. КРАЊ

АВИОИМПЕКС ЉУБЉАНА

МАКЕДОНИЈА ТАБАК д.о.о.

ЉУБЉАНА

НОВАТЕКС д.о.о. ЉУБЉАНА

РОЛЕТУРС СКОПЈЕ

ЗЕБРА д.о.о КРАЊ

ВИНОЈУГ д.о.о. ШЕНЧУР

САВА ТАЈЕРС д.о.о. КРАЊ

АЛМАКО д.о.о. ЉУБЉАНА

АГРОТИМЕ д.о.о. ЉУБЉАНА

АГРОПЛОД д.о.о. ЉУБЉАНА

АЛКАЛОИД д.о.о. ЉУБЉАНА

